

Karri Kallio

Ääntä levyille omin voimin

Äänitetuotannon omatoimisen opiskelun mahdollisuuksia ja
haasteita

Opinnäytetyö

Syksy 2011

Kulttuurialan yksikkö

Kulttuurituotannon koulutusohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Kulttuurialan yksikkö

Koulutusohjelma: Kulttuurituotannon koulutusohjelma

Suuntautumisvaihtoehto: Musiikkipainotteinen sosiokulttuurisen työn suuntautumisvaihtoehto

Tekijä: Karri Kallio

Työn nimi: Ääntä levyille omin voimin

Ohjaaja: Jussi Kareinen

Vuosi: 2011

Sivumäärä: 53

Liitteiden lukumäärä: 2

Studiolaitteiden ja -ohjelmistojen kuluttajahinnat ovat viime vuosien aikana laskeneet merkittävästi ja kotistudioharrastus yleistyy kovaa vauhtia. Kaupallisissa studioissa ja kotistudioissa tehdyn musiikin teknisen laadun erot ovat kaventuneet merkittävästi. Kotistudio-olosuhteissa tehdään nykyään laadukkaampaa musiikkia kuin koskaan aiemmin.

Kotistudioharrastuksen yleistyminen kasvattaa myös harrastajien tarvetta saada alaan liittyvää tietoa ja koulutusta. Tarpeen lisääntyminen koskee sekä ammatillista koulutusta että harrastajille suunnattuja kursseja.

Kiinnostukseni äänitetuotantoon on perua aktiivisesta kotistudioharrastuksestani ja idea harrastukseni yhdistämisestä opinnäytetyöhön syntyi ollessani työharjoittelussa Seinäjoen seudun lasten ja nuorten rytmimusiikkiverkosto Louhimolla.

Tässä opinnäytetyössä tutkin ja käsittelen äänitetuotannon itseoppimista sekä kotistudioharrastusta. Lisäksi esittelen tuottamaani Louhimon studiokurssin pilottia ja sitä varten tehtyä taustatutkimusta. Tutkimukseni, pilottikurssin ja opinnäytetyöni pohjalta olen rakentanut Louhimolle ehdotelman laajemman studiokurssin järjestämisestä.

Idea kotistudiohenkisestä studiokurssista syntyi alunperin omasta tarpeestani ja siitä, että itse käymilläni studiokursseilla opetus ei pohjautunut realistisiin kotistudio-olosuhteisiin.

Avainsanat: itseopiskelu, itseohjautuvuus, äänentallennus, äänenkäsittely, ääniteteollisuus

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Culture and Design

Degree programme: Degree programme in Cultural Management

Specialisation: Socio-cultural work (music)

Author/s: Karri Kallio

Title of thesis: Ääntä levyille omin voimin

Supervisor(s): Jussi Kareinen

Year: 2011

Number of pages: 53

Number of appendices: 2

The prices of audio gear have decreased significantly over the last few years which have in turn led to a rapid growth of home studios. Also the quality gap between the music produced in commercial studios and in home studios has become much smaller. In short, the technical quality of music produced in home studios is better than ever.

With the increasing number of home studios emerges a great need for practical knowledge and training. This concerns both vocational training and non-professional courses. I have participated in some studio courses myself and they have not been based on a realistic home studio environment. There is a clear need for a studio course designed especially for home studio producers.

This thesis is primarily about self-studying music production and studio work, and the emphasis is strongly on home studio work. I also introduce the studio course I put together for Louhimo (Seinäjoki area's rhythm music network for children and the young) and the background studies I have done. All this was done in order to gain experiences and knowledge to create a plan for a studio course of a larger scale.

Keywords: self-learning, self-guided studying, audio recording, audio processing, record industry

Sisältö

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	1
Thesis abstract.....	2
Sisältö	3
Kuvio- ja taulukkoluetelo.....	5
Käytetyt termit ja lyhenteet	6
1 JOHDANTO	8
2 VIREÄ RYTMIMUSIIKKIKAUPUNKI TOIMINTAYMPÄRISTÖNÄ..	10
2.1 Seinäjoki – aktiivinen rytmimusiikkikaupunki.....	10
2.2 Seinäjoen seudun lasten ja nuorten rytmimusiikkiverkosto Louhimo	10
2.3 Esimerkkejä muista Seinäjoen seudun rytmimusiikkikentän toimijoista	11
2.4 Louhimon studiokurssin asema koulutustarjonnassa	13
3 AIHEEN AJANKOHTAISUUS	14
3.1 Musiikkialan murroksen vaikutuksia äänitetuotantoon	15
3.2 Paikallinen tarve.....	16
4 TUTKIMUSMENETELMÄT	17
4.1 Teemahaastattelut	17
4.2 Haastatellut henkilöt.....	17
4.3 Lomakekyselyt studiokurssin pilotin osallistujille	19
4.4 Kirjallinen taustatutkimus	19
5 ÄÄNITETUOTANTO	21
5.1 Kaupallinen studio.....	21
5.2 Kotistudio	23
5.3 Muut studiot	26
6 ÄÄNITETUOTANNON OPISKELEMINEN.....	28
6.1 AMMATILLINEN KOULUTUS	30
6.2 ÄÄNITETUOTANNON ITSEOPPIMINEN	31
6.2.1 Oman musiikin tuottamisen vaikuttimia.....	32
6.2.2 Harrastuksen aloittamisesta.....	33
6.2.3 Oman ja muiden musiikin tuottaminen oppimisvälineenä	36

	4
6.2.4 Itsenäinen tiedonhankinta	37
7 STUDIOKURSSIPILOTTI.....	40
7.1 Kurssin suunnitleminen	40
7.2 Kurssin osallistujien taustat ja motiivit	42
7.3 Kurssin viimeisteleminen.....	42
7.4 Kurssin rakenne	43
7.4.1 Ensimmäinen kontaktikerta (5h).....	43
7.4.2 Toinen kontaktikerta (5h)	44
7.5 Opetusmenetelmistä	44
7.6 Kurssin anti	45
8 LOPUKSI	47
LÄHTEET.....	49
LIITTEET.....	53

Kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1. Master Recording Studion tarkkaamo	22
Kuvio 2. Eräs kotistudiosovellus.....	24
Kuvio 3. Tyypillinen kotistudio ilman erillistä äänitystilaa.	25
Kuvio 4. 16-raitaisen kotistudion tarkkaamo, Raja~Audio.....	26
Kuvio 5. Helapuiston studio, Tampereen nuorisopalvelut	27

Käytetyt termit ja lyhenteet

Demo	Äänite, jonka on tarkoitus esitellä artistia tai bändiä levy-yhtiölle, keikkamyyjälle, keikkapaikalle ja yleisölle. Yleensä demo sisältää muutaman musiikkikappaleen. Demolla voidaan tarkoittaa myös ennen varsinaisen levyn äänittämistä tehtävää koenauhoitusta levyn materiaalista.
Kotistudio	Studio, joka sijaitsee esimerkiksi yksityisasunnossa, bändin harjoitustilassa tai muussa vastaavassa tilassa, jota ei ole tarkoitettu studiotilaksi. Tyypillisen kotistudion toiminta ei perustu liiketoimintaan.
Liikkuva studio	Myös mobiilistudio. Äänitys- ja/tai miksauskalusto, joka ei ole kiinteästi asennettu, vaan on verraten helposti siirrettävissä. Kotistudio saattaa olla samalla liikkuva studio.
Live	Viittaa elävään musiikkiin. Esimerkiksi liveäänentoisto tarkoittaa elävän musiikin konsertin äänentoistoa.
Merchandise	Käytetään yleisnimityksenä artistin tai bändin oheistuotteista, esimerkiksi fanitekstiileistä. (suom. kauppatavara).
Miksaaja	Henkilö, joka tekee yksittäisistä ääniraidoista kokonaisuuden, eli sekoittaa äänet yhteen.
Pro Tools	Yksi yleisimmistä äänitys-, editointi-, ja miksausohjelmistoista.
Rytmimusiikki	”Rytmimusiikkien luetaan kuuluviksi kaikki ei-klassiset tyylilajit: jazz-, rock-, pop-, iskelmä-, tanssi- tai kansanmusiikiksi mielletty musiikki.” (Rytmimusiikki 2010 –visio. [Viitattu 7.10.2011]).

Soundi	Suom. ääni. Äänitetuotannon yhteydessä soundi tarkoittaa äänen luonnetta (taajussisältö, dynamiikka ym.), ei pelkästään ääntä yleisesti.
Studio	Tila, jossa tallennetaan, miksataan tai masteroidaan ääntä.
Tuottaja	Tuottajalla voidaan tarkoittaa esimerkiksi henkilöä, joka toimii taiteellisen sisällön ohjaajana. Studiotyöskentelyssä tuottajan rooli saattaa olla yhdistelmä sisällön tuottajaa, äänittäjää sekä miksaajaa. Pienen budjetin tuotannoissa on yleistä, että yksi henkilö on vastuussa kaikista kolmesta tehtävästä.
Äänittäjä	Henkilö, joka tallentaa ääntä studiossa. Toimii usein tiiviissä yhteistyössä sisällön tuottajan kanssa tai vastaa sisällön tuottamisesta itse.

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö käsittelee äänitetuotannon ja studiotyöskentelyn itseoppimista. Tämän työn tarkoitus on ennen kaikkea rohkaista äänittämisestä ja äänenkäsittelystä kiinnostuneita lukijoita äänitetuotannon omatoimiseen opiskeluun. Kaikille äänialalle kouluttautuminen ei ole mahdollinen vaihtoehto, vaikka äänittäminen ja miksaaminen kiinnostaisivatkin. Pyrin tuomaan lukijan tietoon esimerkkejä sekä ammattilaisten ja aktiiviharrastajien näkemyksiä äänitetuotannon opiskelemisesta. Tämän pohjalta pyrin tarjoamaan myös joitakin vinkkejä omatoimisen opiskelun avuksi.

Työni pohjautuu ensisijaisesti vuosien varrella keräämääni tietoon ja kokemuksiin sekä haastattelemieni ammattilaisten ja harrastajien näkemyksiin. Olen itse intohimoinen kotistudioharrastaja, harrastajamuusikko ja –säveltäjä lähes kymmenen vuoden ajalta. Viimeisen vuoden aikana olen työstänyt muutaman äänitteen myös kaupallisessa studiossa. Studioharrastuksen ja bändeissä soittamisen ohella olen seurannut aktiivisesti alan liiketoiminnan kehitystä. Nostan työssäni esille kotistudioharrastukseen ja omakustannebändien toimintaan läheisesti liittyviä huomioita myös musiikkibisneksen saralta.

Idea opinnäytteen aiheesta syntyi ollessani työharjoittelussa Seinäjoen seudun lasten ja nuorten rytmimusiikkiverkosto Louhimolla. Työharjoittelun aikana pidin muun muassa äänentoistokoulutuksia paikallisille bändeille ja ideoin kotistudiokurssia.

Opinnäytteeni toiminnallinen osuus on Louhimolle tuottamani studiokurssin pilotti. Pilottikurssin tarkoituksena on ensisijaisesti käynnistää eräänlainen kehityshanke, jota Louhimo voi viedä jatkossa eteenpäin ja hyödyntää tulevia studiokursseja toteuttaessa. Käytän opinnäytteessäni hyväkseni myös kurssia tuottaessani keräämääni aineistoa. Tekemäni tutkimuksen pohjalta olen rakentanut Louhimon käyttöön ehdotelman studiokurssin järjestämisestä sekä toteuttanut suunnitelmaa pilotoivan studiokurssin. Olin suunnitellut kotistudiohenkisen studiokurssin järjestämistä jo pitkään ennen työharjoittelujaksoani, mutta kun Louhimo tarjosi kurssin pilotoimiseen toimivan alustan ja toteutukseen tarvittavat resurssit, idea voitiin vihdoin toteuttaa. Opinnäytetyössäni yhdistyvät luontevasti oma

kiinnostukseni äänitetuotantoa ja tapahtumatuottamista kohtaan. Samalla pystyin luomaan uutta sisältöä Louhimon koulutustarjontaan.

Tutkimuksellisuuden ja toiminnallisen osuuden ohella tavoitteenani oli avartaa omia näkemyksiäni äänitetuotannosta ja sen itseoppimisesta sekä siten kehittää omaa tietotaitoani entistä monipuolisemmin.

Tekstissä oletan lukijan olevan ainakin pääpiirteittäin tietoinen äänitteen teon prosessista. Näin ollen en esittele äänitys- tai miksausprosesseja yksityiskohtaisesti, mikä on myös aiheen rajaamisen kannalta välttämätöntä. Viittaan tekemääni taustatutkimukseen tekstin edetessä ja pyrin näin luomaan dialogia omien näkemysteni, lähdeviittausten ja tutkimusmateriaalini välille. Varsinaista äänitekniikkaan liittyvää tietoa käsitellään vain, kun se on tarkoituksenmukaista.

Osa tässä opinnäytetyössä käytettävistä termeistä on lainasanoja englannin kielestä. Jokainen käyttämäni vierasperäinen termi on kuitenkin alan kieleen vakiintunut ja siksi niiden käyttäminen tekstissä on luontevaa ja tarpeellista.

2 VIREÄ RYTMIMUSIIKKIKAUPUNKI TOIMINTAYMPÄRISTÖNÄ

2.1 Seinäjoki – aktiivinen rytmimusiikkikaupunki

Seinäjoen seudulla toimii kaupungin aloitteesta vuonna 2005 perustettu rytmimusiikkiverkosto, joka keskustelee ja kehittää alan koulutukseen, yritys- ja tutkimustoimintaan liittyviä aiheita ja toimintoja. Rytmimusiikki on myös ollut osa Seinäjoen kaupungin strategiaa vuodesta 2005. Vilkkaan bänditoiminnan lisäksi alueella on Louhimon lisäksi lukuisia toimijoita sekä tutkimus- ja kehityshankkeita.

Kaupungin strategian mukaan Seinäjoen tavoitteina on toteuttaa rytmimusiikin laaja-alaiset kehittämishankkeet ja edistää alan yritystoimintaa sekä ammattimaista osaamista ja harrastustoimintaa. (Seinäjoen kaupungin strategia 2009-2016 [Viitattu 7.8.2011])

2.2 Seinäjoen seudun lasten ja nuorten rytmimusiikkiverkosto Louhimo

Seinäjoen seudun lasten ja nuorten rytmimusiikkiverkosto Louhimo on Seinäjoen kaupungin kulttuuritoimen hallinnoima yksikkö, jonka toiminta-alueeseen kuuluvat Seinäjoen lisäksi Ilmajoki, Kurikka, Jalasjärvi ja Lapua. Louhimo kuuluu Taikalamppu-verkostoon kymmenen muun ympäri Suomea sijaitsevan lastenkulttuurikeskuksen kanssa. Taikalamppu-verkoston tavoitteena on kehittää lasten ja nuorten taide- ja kulttuuripalveluita koko maassa. Louhimoa rahoittavat opetus- ja kulttuuriministeriö, Seinäjoen kaupunki ja Seinäjoen seudun kunnat. Jokaisella Taikalamppu-keskuksella on oma alueellinen kehittämistehtävänsä ja Louhimon kehittämistehtäväksi on opetus- ja kulttuuriministeriön toimesta nimetty rytmimusiikki.

”Louhimon tavoitteena on antaa kaikille lapsille ja nuorille hyviä kokemuksia musiikista ja kehittää yhtenäinen kasvu-ura innokkaille soittajille ja bändeille alkeista aina ammattiin saakka. (Louhimon esittely.” [Viitattu 25.8.2011]).

Louhimon toimintaan kuuluvat olennaisesti muun muassa alakouluille järjestettävä innostava bänditoiminta, nuorten soittajien kohtauttaminen ja kouluttaminen, esiintymistilaisuuksien luominen nuorille, musiikkisisältöisten menetelmäoppaiden julkaiseminen, opetusmateriaalipankki Louhimon kotisivuilla sekä erityisryhmille järjestettävä voimauttava bändityöskentely. Louhimon toiminta-ajatuksena on luoda lapsille ja nuorille laadukkaita taide- ja kulttuuripalveluja. Tekemällä lasten ja nuorten kanssa taidetta ja kulttuuria pyritään parantamaan heidän hyvinvointiansa. Louhimo kehittää jatkuvasti uusia toimintamalleja ja taidekasvatuksen menetelmiä edistääkseen lasten- ja nuorten kulttuurin saavutettavuutta.

2.3 Esimerkkejä muista Seinäjoen seudun rytmimusiikkikentän toimijoista

Seinäjoen Elävän musiikin yhdistys Selmu ry

Selmu ry tarjoaa ympärivuotisesti musiikkitapahtumia. Esimerkkejä yhdistyksen toiminnasta ovat muun muassa Provinssirock, Jurassic Rock ja Rytmikorjaamon klubi- ja konserttitoiminta. (Selmu ry. [Viitattu 18.10.2011]).

Rytmikorjaamo

Rytmikorjaamo on monipuolinen kaiken ikäisille suunnattu luovien alojen keskus Seinäjoella. Talossa toimii muun muassa yrittäjiä, tutkijoita, kehittäjiä, opiskelijoita ja muusikoita. Rytmikorjaamon tiloissa on bändikämppejä, konttoreita, neuvottelutiloja, myymälöitä, ravintola sekä rock-klubi, joka vetää peräti tuhat juhlijaa. Rytmikorjaamon omistavat Selmu ry, Seinäjoen kaupunki ja Frami Oy. (Info. [Viitattu 18.10.2011]).

MARS-festivaali

MARS (Music. Assembly. Research. Showbusiness.) on Rytmikorjaamon, Sibelius-Akatemian Seinäjoen yksikön, Selmu ry:n, Rytm-Instituutin, Louhimon Frami Oy:n ja Seinäjoen ammattikorkeakoulun yhteistyössä luoma musiikkialan toimijoiden valtakunnallinen tapahtuma. Festivaaliin kuuluu ajankohtaisia

seminaareja, paneelikeskusteluita, showcase –iltoja, musiikkimessuja, vapaata keskustelua ja verkostoitumista. (MARS. [Viitattu 27.10.2011]).

Rytminno

Rytminno on Sibelius-Akatemian ESR-rahoitteinen hanke, joka työskentelee rytmimusiikin koulutus- ja yrityskentän ympärillä. Hanke pyrkii parantamaan ja kehittämään koulutuksen työelämävastaavuutta sekä voimistamaan koulutus- ja yrityskentän yhteistyötä. Lisäksi Seinäjoen seudun Rytmimusiikkiverkoston kehittäminen kuuluu olennaisesti hankkeeseen. Rytminnon viimeinen pilotti on lokakuussa 2011 alkanut rytmimusiikin ammattilaisorkesterikokeilu. (Rytminno 2010. [Viitattu 18.10.2011]).

Rytke

Rytke on rytmimusiikin tutkimus- ja kehittämishanke. Hankkeen tutkimusalueena on populaarimusiikin tutkimus. Professuuri sijoittuu hallinnollisesti Sibelius-Akatemiaan. Valmisteilla on muun muassa tohtorintutkinto järjestökulttuurista ja musiikista Etelä-Pohjanmaalla. (Rytke 2010. [Viitattu 18.10.2011]).

Rytmi-Instituutti

Rytmi-Instituutti perustettiin vuonna 1990 populaarimusiikin koulutus- ja tutkimuslaitokseksi, jonka tehtäviin kuuluvat populaarimusiikin koulutus-, tutkimus-, julkaisu- ja tiedotustoiminta sekä alan kansainvälisten ja kotimaisten suhteiden ylläpitäminen. Rytmi-Instituutin ylläpitäjä on Rytmi-Instituutin kannattajayhdistys ry. (Yleistä. [Viitattu 18.10.2011]).

Roadness

Rytmi-Instituutin Roadness-hankkeen tavoitteena on kehittää bändeille toimivia malleja liiketaloudellisiin suunnitelmiin. Roadness mahdollistaa artisteille ja bändeille luovan kehityskaaren oman toiminnan selvittämiseksi ja näkyvyyden saamiseksi. (Roadness–hanke. [Viitattu 18.10.2011]).

Rytmimeraatti

Rytmimeraatti on Rytm-Instituutin vuonna 2009 käynnistämä kolmivuotinen hanke, jonka tarkoitus on kehittää Etelä-Pohjanmaan bändien ja musiikkialan yritysten toimintaympäristöä. Hanke on Etelä-Pohjanmaan TE-keskuksen ja Euroopan sosiaalirahaston rahoittama. (Rytmimeraatti. Rytm-Instituutin verkkosivu. [Viitattu 18.10.2011]).

Soundwall Recording Studio Oy

Soundwall studion tarkoitus on tarjota kaikille musiikin tekijöille studio, joka on työympäristöltään ja laitteistoltaan ammattilaisten vaatimusten tasolla, mutta hinnoiltaan harrastajankin ulottuvilla. Soundwall Oy:stä enemmistön omistaa Selmu ry. (Soundwall Studio. [Viitattu 18.10.2011]).

2.4 Louhimon studiokurssin asema koulutustarjonnassa

Laajan ja kattavan koulutustarjonnan ansiosta alueella toimivat bändit ovat tietyllä tavalla etuoikeutettuja. Pelkästään viimeisen vuoden aikana tarjolla on ollut koulutuksia ja workshoppeja muun muassa keikkamyynnistä, tekijänoikeuksista, bändipromootiosta, tiedottamisesta, musiikin kustantamisesta ja lisensoinnista, musiikkivideon tekemisestä, yritys- ja agentuuritoiminnasta, äänentoistosta ja studiotyöskentelystä, puhumattakaan MARS-tapahtuman seminaarien sekä paneelikeskusteluiden monipuolisesta annista. Kuluvan vuoden koulutustarjonta on ollut pääosin myös erittäin spesifiä ja tarpeeseen tehtyä. Näin ollen Louhimon studiokurssin teemoiksi suunnittelemani tee-se-itse –henkisyys ja kotistudiokonteksti ovat merkityksellisiä myös kurssin persoonallisuuden ja tavoittavuuden kannalta. Laajan tarjonnan keskellä kurssilla on käytännössä pakko olla melko tiukastikin rajattu aihe ja tarpeeseen vastaava sisältö, jotta kiinnostusta ja osallistujia riittää.

3 AIHEEN AJANKOHTAISUUS

Audiolaitteiden ja -ohjelmistojen vähittäiskauppahinnat ovat viime vuosien aikana laskeneet merkittävästi ja kotistudioharrastus on yleistynyt samaan tahtiin. Nykyään musiikin tuottaminen kotistudio-olosuhteissa on halvempaa ja helpompaa kuin koskaan aiemmin. Kuluttajahintojen lasku ja teknologian kehitys on samalla mahdollistanut myös entistä laadukkaampien äänitteiden tekemisen tiloissa, joita ei ole varsinaisesti suunniteltu äänitetuotantoon. Ahokkaan, Friskin, Jaakonmaan, Niemisen, Nikulan ja Pesosen (2004, 109) mukaan digitaaliaikakautena äänityspaikan merkitys on muuttunut vähäisemmäksi, hyvää jälkeä voi saada periaatteessa aikaan jopa autotallissa. Toisin kuin vuosikymmen takaperin, nykyään laadukkaimmat kotistudioäänitteet pärjäävät vertailussa jopa laadukkaissa kaupallisissa studioissa tuotetuille äänitteille.

”(Studiotyöntekijä) On tietysti tärkein asia. Mitkään välineet ei auta jos ei tiedä mitä on tekemässä ja jos ei osaa kuunnella oikeita asioita oikeassa paikassa. Tyylitajuinen ja tarkkakorvainen kaveri pystyy tekemään omalla treenikämpillä yllättävän hyvää jälkeä pienellä kovalevytallentimella ja parilla mikillä. Kun taas kalliilla laitteilla operoiva ’tyylitajuton puolikuuro’ ei saa välttämättä mitään järkeä studiohommiinsa.” (Musatohtori. [Viitattu 23.10.2011].

Kotistudiotuotoksia ei yleisesti pidetä kovinkaan suuressa arvossa, mutta todellisuudessa keskimääräinen kuluttaja ei pysty pelkästään levyä kuuntelemalla päättämään onko levy tehty kotistudiossa vai kaupallisessa studiossa. Koska jokainen äänite on oma yksilönsä, kotistudioissakin voi tehdä mahtavan kuuloisen levyn ja vastaavasti kaupallisessa studiossa hyvinkin epäpätevän kuuloisen ja puuttellisen äänitteen. Äänitystilat- ja laitteisto eivät siis suoranaisesti korrelloi äänitteen lopullisen laadun kanssa.

Eräs maailmanlaajuista menestystä saavuttanut ainakin osittain kotistudio-oloissa työstetty levy on Serj Tankianin vuonna 2007 julkaistu Elect The Dead. Kyseinen levy on tehty rumpuäänityksiä ja lopullista miksausta lukuunottamatta Tankianin kotistudiossa hänen itsensä toimiessa tuottajan ja äänittäjän roolissa. Tuore esimerkki on myös Foo Fighters, joka teki tänä vuonna julkaistun Wasting Light –albuminsa laulaja-kitaristi Dave Grohlin autotallissa. Toki levyä olivat työstämässä

huippuammattilaiset ja laitteistokin oli huippuluokkaa. Levy on silti hyvä osoitus siitä, että laadukkaita äänityksiä voi tehdä muuallakin kuin äänityskäyttöön suunnitelluissa tiloissa. Suomessakin on harrastettu samanlaista toimintaa, sillä esimerkiksi Anssi Kelan vuonna 2001 julkaistu debyyttialbumi Nummela on osittain kotistudiotuotantoa. Kolme levyn kappaleista on kokonaan Kelan itsensä kotistudiossaan äänittämiä ja miksaamia.

3.1 Musiikkialan murroksen vaikutuksia äänitetuotantoon

Koska perinteisten ääniteformaattien myynti on ollut maailmanlaajuisesti laskussa jo useamman vuoden ajan, ovat levy-yhtiöt joutuneet supistamaan levyjen tuotantobudjetteja. Esimerkiksi Suomen ääniteteollisuuden huippuvuodesta 2001 levymyynti laski vuoteen 2009 mennessä lähes 40 prosenttiyksiköllä (Musiikkituottajat 2010). Tilannetta korostaa vielä sekin seikka, että suuret levy-yhtiöt kasvattavat jatkuvasti markkinaosuuttaan suhteessa pieniin ja keskisuuriin yhtiöihin. Seuraukset näkyvät siis vahvimmin pienempien ja genre-orientoituneiden artistien levyjen tuotantobudjeteissa.

Tuotantobudjettien supistaminen tietenkin tarkoittaa sitä, että studiokulujakin pitää säännöstellä. Jatkuvasti yleistynyt työskentelytapa on, että levyä äänitetään rauhassa hieman edullisemmissa tiloissa sen sijaan, että äänitys tehtäisiin kalliissa studiossa kiireisellä aikataululla. Omien kokemusteni pohjalta olen huomannut, että varsinkin niukasti studiokokemusta omaavat muusikot pystyvät usein parempiin suorituksiin ”epävirallisemmissa” kotistudio-olosuhteissa kuin kaupallisessa studiossa. Toisaalta on todettava, että joustavilla aikatauluilla ja muusikolle tutulla äänittäjälläkin on suuri merkitys studiotyöskentelyn ilmapiirille.

”Monille kynnys astua ammattistudioon on liian korkea, ja ilman demoäänitettä ei välttämättä saa nykyisin edes keikkoja.” (Rajaniemi 2011)

Mielestäni musiikkibisneksen ansaintalogiikan murros on vaikuttanut äänitetuotantoonkin, sillä muut tulonlähteet saattavat olla tällä hetkellä artisteille merkittävämpiä kuin äänitemyynti. Rechardtin (2010) mukaan muutokset levy-yhtiöiden toiminta-ympäristöissä ovat saaneet ne etsimään uusia tulovirtoja

perinteisen äänitemyyntin ulkopuolelta. Uusia tulovirtoja musiikkiyhtiöille tulee esimerkiksi merchandise-tuloista, markkinointiyhteistyöstä ja live-esiintymisistä. Olen havainnut selvän muutoksen myös siinä, että aiemmin kiertueiden ja keikkojen tarkoituksena on ollut promotoida levyä. Levymyyntin laskun myötä kuvio on kääntynyt tavallaan pääläelle, sillä nykyään tehdään levy, jotta voidaan tehdä keikkoja. Nykyään kuulee jatkuvasti sanottavan, että artistin merkittävimmän tulonlähteen muodostavat keikkapalkkiot yhdessä keikoilla myydyistä merchandise-tuotteista saatujen tulojen kanssa.

3.2 Paikallinen tarve

Studiokurssin ajankohtaisuudesta ja tarpeesta paikallisella tasolla kertoo syksyllä 2010 toteutettu Louhimon bändirekisterin bändeille lähetetty tyytyväisyyskysely. Kyselyn avoimilla kysymyksillä haluttiin selvittää, mistä aiheista koulutuksia toivotaan järjestettävän. Vastauksissa esille nousseita aiheita olivat muun muassa miksaaminen, nauhoittaminen, demon tekeminen ja studiotyöskentely. (Louhimon bändityytyväisyyskysely 2010)

4 TUTKIMUSMENETELMÄT

Jokainen yksilö kokee äänitetuotannon ja sen oppimisen hyvin henkilökohtaisella, jopa uniikilla tavalla. Näin ollen aihetta on mielestäni mahdotonta tutkia tieteellisesti. Tämä seikka rajasi tiettyjä tutkimusmenetelmiä täysin pois ja puolsi laadullisen tutkimuksen sekä toimintatutkimuksen käyttämistä. Tältä pohjalta päädyin käyttämään työni päätutkimusmenetelmänä teemahaastatteluita ja lomakekyselyitä. Niiden ohella merkittävä osa työssä käyttämästäni tiedosta on peräisin alan kirjallisuudesta.

4.1 Teemahaastattelut

Hankkiakseni lisätietoa ja kuullakseni käytännön kokemuksia studiotyöskentelystä, alan ammatillisesta koulutuksesta sekä itseoppimisesta tein teemahaastattelut viidelle henkilölle. Heistä kolmelle studiotyö on ammatti ja kaksi haastatelluista henkilöistä ovat alan aktiivisia harrastajia. Herranen ja Lehtivuori työskentelevät studion ohella myös live-miksaajana.

Haastatteluilla halusin selvittää millaisena kyseiset henkilöt kokevat ääniteknologian ammatillisen koulutuksen ja vastavuoroisesti itseoppimisen merkityksen. Lisäksi pyrin kartoittamaan haastateltujen käyttämiä itseoppimisen menetelmiä ja lähteitä. Samalla tiedustelin, mitä aiheita he painottaisivat erityisesti, mikäli järjestäisivät studiokurssia nuorille harrastajille. Kaikkien tekemiäni sähköpostihaastatteluiden kysymyspohjat löytyvät liitteistä.

4.2 Haastatellut henkilöt

Autio, Mika

Autio on Seinäjoella toimiva äänittäjä/miksaaja/tuottaja, joka työskentelee mobiililla kotistudiollaan nimellä Halla Audio. Lisäksi Autio on Mediatoimisto Juuri Oy:n toinen omistaja. Hän työskentelee ajoittain myös Soundwall Studiolla Seinäjoella.

Hän on valmistunut mediatuottajaksi Seinäjoen ammattikorkeakoulun Kulttuurituotannon linjalta. Mika soittaa myös koskettimia Liquid Society.

Hakanen, Arttu

Hakanen on itseoppinut äänittäjä/miksaaja/tuottaja ja työskentelee omalla liikkuvalla studiokalustolla sekä silloin tällöin Soundwall Studiolla Seinäjoella. Lisäksi hän on myös muusikko ja säveltäjä. Hakanen soittaa nykyisin muun muassa Spinefarm Recordsille levyttävässä Carnalation –yhtyeessä. Hakanen on tällä hetkellä päätoiminen tietotekniikan opiskelija Tampereen ammattikorkeakoulussa, mutta työskentelee aktiivisesti äänitetuotannon parissa.

Herranen, Mikko

Herranen kuvailee itseään musiikkialan ”seka-ammattilaiseksi”. Viime vuosina Herranen on kasvavassa määrin tuottanut, äänittänyt ja miksannut levyjä lukuisille artisteille ja bändeille. Herrasen koulutustaustaan kuuluu mm. laulun ja musiikin tuottamisen opintoja Helsingin Pop & Jazz –konservatoriossa.

Herrasen tavaramerkiksi on muodostunut tukeva, mutta silti erotteleva soundi ja pääosa hänen tekemistään levyistä edustavat musiikin raskaampaa laitaa. Herrasen viimeisimpiä asiakkaita ovat mm. Profane Omen, Lullacry ja Medeia. Herrasen oma Noise Floor Studio sijaitsee Helsingissä. Mikon bändihistoriasta löytyy nimiä kuten Velcra, RUST ja Mauron Maiden.

Lehtivuori, Jussi

Lehtivuori on valmistunut Tampereen taiteen ja viestinnän oppilaitoksesta medianomiksi. Lehtivuori omistaa Voltti Studion Tampereella Akun Tehtaan tiloissa. Lehtivuori soittaa kitaraa ja laulaa bändissä nimeltä Julia’s Window, jonka tuoreimman levyn hän on myös tuottanut, äänittänyt ja miksannut itse.

Oittinen, Samu

Oittinen on valmistunut TTVO:sta (nyk. TAMK) vuonna 1999 ja Tampereen Teatterikorkeakoulun VÄS:stä taiteen maisteriksi vuonna 2006.

Oittinen pitää kuuluisaa Fantom Studiota Tampereella Akun Tehtaan tiloissa. Studion maineikkaisiin asiakkaisiin kuuluvat muun muassa Popeda, Yö, Diablo, Paleface, Sonata Arctica, Disco Ensemble ja Uniklubi.

4.3 Lomakekyselyt studiokurssin pilotin osallistujille

Studiokurssia Louhimolle järjestäessäni halusin kurssin sisällön vastaavan nimenomaan osallistujien tarpeisiin mahdollisimman hyvin. Vaikka olinkin luottavainen jo ensimmäiseen kurssin sisältöluonnokseen, halusin ehdottomasti tarkentaa sitä kysymällä kurssille ilmoittautuneiden mielipiteitä. Tähän tarkoitukseen koin parhaaksi tutkimusmenetelmäksi kysymyslomakkeet. Päädyin käyttämään monivalintakysymyksiä helpoimmin määriteltävissä kysymyksissä, joihin pystyin tarjoamaan hyvät ja selkeät vastausvaihtoehdot. Lisäksi oli kuitenkin välttämätöntä käyttää avoimia kysymyksiä laajempien asioiden selvittämiseen, jotta vastaajan todelliset ja spontaanit mielipiteet välittyisivät mahdollisimman hyvin. Totesin kyselyiden toteuttamisen olevan käytännöllisintä lähettämällä sähköpostilla webropol-lomakkeen linkin kurssille ilmoittautuneille.

Kurssin jatkokehittämisen kannalta oli oleellista tehdä myös palautekysely kurssin jälkeen. Palautekyselyllä halusin ensisijaisesti selvittää vastasiko kurssin sisältö osallistujien tarpeisiin, mutta myös toistaa joitakin ennakkokyselyssä kysymiäni kysymyksiä kerätäkseni tietoa mahdollisten tulevien kurssien järjestämistä varten.

4.4 Kirjallinen taustatutkimus

Oman käytännön kokemukseni ohella olen studiokurssia suunnitellessani ja tätä opinnäytettä tehdessäni käyttänyt hyväkseni äänitekniikkaa käsittelevää kirjallisuutta ja AV-julkaisuita, joihin olen ehtinyt perehtymään vuosien varrella laajasti.

Osa hankkimastani äänitekniikan tietotaidostani on perua äänitetuotantoa käsittelevien Sound on Sound ja MusicTech –lehtien opetusmateriaalista ja artikkeleista.

Lisäksi olen perehtynyt lukuisiin käynnissä olevaa musiikkibisneksen rakennemuutosta käsitteleviin artikkeleihin, opinnäytetöihin, tutkimuksiin ja tilastoihin. Täydennän omia näkemyksiäni ja kokemuksiani taustatutkimukseni avulla ja viittaan lähdemateriaaliin työn edetessä.

5 ÄÄNITETUOTANTO

5.1 Kaupallinen studio

Kaupallisia studioita on olemassa hyvinkin eri taseisia ja tyyppejä, joten tarkan määritelmän antaminen on mahdotonta. Pyrin alla esittämään silti mahdollisimman yleispätevän määritelmän kaupallisen studion olemuksesta, mutta lukiessa on syytä muistaa, että kuten kaikki kategorioinnit, studioidenkin luokittelu on kaikkea muuta kuin mustavalkoista ja yksiselitteistä.

Kaupallisella studiolla tarkoitan tämän työn yhteydessä studiota, joka toimii yrityksenä ja rahoittaa toimintansa liiketoiminnallaan tai ainakin pyrkii siihen. Kaupallisella studiolla saattaa olla omistajan lisäksi muitakin työntekijöitä, isoimmilla komplekseilla jopa kymmeniä.

Tyypillisesti kaupallinen studio on rakennettu tai remontoitu siten, että tilojen mitat, muodot ja pintamateriaalit palvelevat tilan käyttötarkoitusta. Monesti kaupallisen studion tilat suunnittelee akustiikan ammattilainen. Kaupallisen studion laitevalikoima on tyypillisesti laajempi kuin kotistudion ja investoinneissa on tehty vähemmän kompromissejä taloudellisten seikkojen vuoksi. Kaupallisten studion kalustolistat löytyvät yleensä studion internet-sivuilta ja kyseinen lista toimii jossain määrin myös myyntivalttina. Elon (2006) määritelmän mukaan kaupallisen studion ja kotistudion erottaa viime kädessä se, että kaupallinen studio – ja nimenomaan musiikin äänittäminen ja miksaaminen – on omistajansa elinkeino.

Kuvio 1. Master Recording Studion tarkkaamo
(Kuva: Esko Koivisto)

Enemmistö kaupallista menestystä nauttivista äänitteistä tehdään edelleen studioissa, jotka on suunniteltu ja varusteltu äänitteiden tallentamista, miksaamista ja masteroimista varten. Tosin laitteiden kuluttajahintojen laskun myötä on yleistynyt trendi, että esimerkiksi rummut äänitetään kaupallisessa studiossa ja loput instrumentit kotistudiossa ja näin säästetään merkittävästi studiokuluissa. Esimerkiksi Fullsteam Recordsille kiinnitetty tamperelainen Medeia äänitti viimeisimmän tänä vuona julkaistun *Abandon All* –albuminsa omin voimin ja ainoastaan miksaus teetettiin ulkopuolelta palkatulla henkilöllä, tässä tapauksessa Mikko Herrasella.

Kaupallisessa studiossa äänitettä tehdessä on tyypillistä, että tila on käytössä päivä- tai tuntitaksalla. Tapauksesta riippuen äänittäjä kuuluu joko studion hintaan tai on ulkopuolelta palkattu henkilö, joka työskentelee urakka-, tunti- tai päiväpalkalla.

Anssi Kela kertoo seuraavaa kaupallisessa studiossa työskentelemisestä Mäkelän kirjassa *Kotistudio – Musiikki purkkiin omin avuin*:

”Vaativustason noustessa nauhoituksia siirryttiin kuitenkin tekemään ’oikeisiin’ studioihin. Soundit kyllä paranivat, mutta luovan hulluuden kustannuksella. Huomasin, että kaupallisissa studioissa aika on rahaa, eikä näistä kumpaakaan ole ikinä riittävästi. Aloin haaveilla omasta kotistudiosta; paikasta jossa saisin tehdä mitä vain, milloin vain.” (Kela 2002, 11)

5.2 Kotistudio

”Kotistudiokulttuuri sai käytännössä alkunsa 80-luvun alussa, kun markkinoille alkoi ilmestyä kohtuuhintaisia, C-kasettia käyttäviä neliraitanauhuri-mikseriyhdistelmiä.” (Mäkelä 2002, 47)

Kuten kaupallinen studio, kotistudiokin on käsitteenä melko epämääräinen ja se voidaan rajata lähes lukemattomilla eri tavoilla. Seuraavassa kappaleessa määrittelen käsitettä siten kuin olen sen tämän opinnäytetyön kontekstissa tarkoittanut. On kuitenkin huomioitava, että kotistudio-kategorian sisälläkin sovelluksia on olemassa laidasta laitaan, mutta tietyt piirteet määrittävät olennaisesti valtaosaa kotistudioista.

Kotistudio on tyypillisimmillään rakennettu joko asuinhuoneistoon tai bändin harjoitustiloihin ja tilan toteutuksessa on jouduttu tekemään kompromissejä tilan muiden käyttötarkoitusten vuoksi. Kotistudio rakennetaan yleensä jo valmiiseen tilaan, joten esimerkiksi tilan pintamateriaaleihin ei pysty enää vaikuttamaan.

Kuvio 2. Eräs kotistudiosovellus

Kuva: Henna Nieminen

Monesti akustointimateriaalienkin käyttömahdollisuudet ovat rajalliset. Esimerkiksi makuuhuonetta kotistudiona käytettäessä seiniä ei välttämättä voi tai halua täyttää akustointilevyillä huoneen taajuusvasteen tasoittamiseksi. Yleensä rajat tulevat vastaan viimeistään siinä vaiheessa, kun akustointimateriaaleja pitäisi saada kiinnitettyä vuokra-asunnon seiniin. Määrätietoisimmat kotistudioharrastajat kuitenkin sopeutuvat akustisesti puutteellisiin tiloihinsa melko nopeasti.

“If you cannot invest much in the acoustic construction of your studio, the next best thing is to be perfectly familiar with the acoustics of your studio. Listen to many reference recordings to have a clear, confident feeling for what your speakers and studio acoustics sound like.” (Tischmeyer 2008, 54.)

Studiutilojen akustisia ongelmia kompensoimaan on akustointimateriaalien ohella kehitetty myös muutamia muita työkaluja. Yksi näistä on IK Multimedian ARC – Advanced Room Correction System, joka analysoi mittamikrofonin avulla huoneen taajuusvasteen puutteet ja korostumat, jonka jälkeen liitännäisohjelmisto tekee

kerätyn tiedon avulla korjaustoimenpiteitä studion monitorointiin. (ARC System. [Viitattu 13.10.2011])

Vaikka joissain tapauksissa kotistudion laitteisto saattaa pärjätä vertailuissa kaupallisiin studioihin, monesti yksityishenkilön varat eivät riitä laitehankintoihin samaan tapaan kuin kaupallisilla studioilla, joten laitehankinnatkin ovat monesti ainakin jollain tavalla kompromisseja. Kotistudio on yleensä yhden henkilön käytössä, eikä studiolla ole palkattuja työntekijöitä. Kotistudiossa ei myöskään välttämättä tehdä musiikkia julkaistavaksi, vaan kotistudion tarkoituksena saattaa olla esimerkiksi omistajansa sävellysten demoaminen tai ideoiden tallentaminen. Kotistudion käyttäjän omat tarpeet ratkaisevat suurelta osin studion kokoonpanon ja kaluston. Kaiken kaikkiaan tyypillistä kotistudiota voisi teknisestä näkökulmasta kuvailla kaupallisen studion riisutuksi versioksi, joka on mahdollisesti sijoitettu akustisesti puutteelliseen tilaan.

Kuvio 3. Tyypillinen kotistudio ilman erillistä äänitystilaa.
Kuva: Mika Autio

Kuvio 4. 16-raitaisen kotistudion tarkkaamo, Raja~Audio
 Kuva: Kari Laaksonen

"Laadukkaan kotistudion rakentaminen ei ole enää vuosiin maksanut eiralaisen omakotitalon hintaa. Omassa kotikolossa syntyy raportti bänditreeneistä, syntymäpäiväonnittelulaulu isoäidille, demo radioon, underground-helmi kädestä käteen kiertämään – tai valmis äänilevy, josta ostajat kilpailevat. Tarvitaan vain vähän taitoa, paljon hyviä ideoita, treenausta, hiomista ja oivalluksen hetkiä. Silloin halvemminkin vehkeillä syntyy kelpo jälkeä." (Mäkelä 2002)

5.3 Muut studiot

Kaupallisten studioiden ja kotistudioiden lisäksi on olemassa esimerkiksi yhdistysten omistamia studioita, jotka eivät toimi liiketoimintapohjalta vaan esimerkiksi yhdistyksen rahoituksella tai apurahoilla.

Julkisen tai kolmannen sektorin omistuksessa toimivat studiot saattavat olla joko kaupallisen studion tai kotistudion tyyppisiä. Monesti kuitenkin kyseisten studioiden hallinnointi ja rahoitus mahdollistavat kattavammat laiteinvestoinnit kuin valtaosassa kotistudioista. Koska kuitenkin tämän kaltaisten studioiden

tarkoituksena ei ole välttämättä olla liiketoiminnallisesti kannattavia, jää varustelussakin eroa kaupallisiin studioihin nähden.

Helapuiston studio on Tampereen nuorisopalveluiden ylläpitämä demostudio, joka sijaitsee Helapuiston nuorisokeskuksessa. Studiolla työskentelevän Teemu Haapakosken (2011) mukaan studion kalustoa ja tiloja ei voi verrata kaupallisiin studioihin, vaikka olisi Helapuiston studion kalusto silti monelle kotistudioharrastajalle liian kallis hankinta. Studion kalustolista vahvistaa Haapakosken näkemyksen. (Helapuiston studio. [Viitattu 26.9.2011]).

Haapakosken (2011) mukaan vastaavanlaisia nuorisopalveluiden tai nuorisoasiainkeskusten omistuksessa olevia studioita löytyy ainakin Helsingistä, Oulusta ja Turusta.

Kuvio 5. Helapuiston studio, Tampereen nuorisopalvelut
(Kuva: Jussi Kuvaja)

6 ÄÄNITETUOTANNON OPISKELEMINEN

Äänitetuotantoa voi Suomessa opiskella toisen asteen kouluissa, ammattikorkeakouluissa ja yliopistossa. Jokaisen koulun opetussuunnitelmat painottavat myös hieman eri asioita.

Ammatillisen koulutuksen lisäksi suosittua on omatoiminen opiskelu eri lähteiden avulla. Materiaalia on nykyään tarjolla kattavasti niin kirjoina, lehtinä kuin videoinakin puhumattakaan internetin laajasta tarjonnasta.

Olen itse työskennellyt lähinnä itseoppineiden tuottajien kanssa. Olen ollut kuitenkin paljon tekemisissä lukuisten alalle kouluttautuneiden henkilöiden kanssa, mutta en ole huomannut suuria eroja itseoppineiden ja kouluttautuneiden välillä. Yleisesti ottaen kouluttautuneet saattavat olla hieman paremmin perillä teoreettisista asioista, mutta kaiken kaikkiaan ammatillisen osaamisen taso on täysin yksilökohtaista.

Tältä pohjalta halusin haastatteluissani selvittää alaa opiskelleiden omia näkemyksiä ammatillisesta koulutuksesta ja itseoppimista. Ääniteknologian koulutusohjelmissa opiskelleet haastateltavani kokivat, että koulutus tarjoaa kyllä hyviä perustietoja ja -taitoja, mutta pitivät silti itseoppimista selvästi tärkeämpänä. Oittisen (2011) mukaan ”itseoppiminen on ollut aina tärkeintä”, mutta hän piti samalla tärkeänä, että koulu tarjosi alussa puitteet ja välineet, joilla tehdä ja harjoitella. Oittinen (2011) kertoo oppineensa asioita pääasiassa kantapään kautta, sillä hänen aloittaessaan uraansa ei vielä ollut mahdollisuuksia samanlaiseen itsenäiseen tiedonhakuun kuin nykyajan internet-aikakaudella.

Oittisen kanssa seinänaapurina työskentelevä Jussi Lehtivuori oli mielipiteissään hyvin samoilla linjoilla. Hän kertoi uransa alkuvaiheista seuraavaa:

”Koulu antoi jonkin verran eväitä studiotyöskentelyyn. Kuitenkin minulla kävi erittäin hyvä tuuri siinä, että pääsin harjoittelijaksi äänitysstudioille. Siellä opin studiotyöskentelystä enemmän muutamassa kuukaudessa kuin koko nelivuotisen koulun aikana. Koen, että koulu antoi perusevää mutta kyllä itseoppiminen on mielestäni paljon tärkeämpää.” (Lehtivuori 2011)

Helsingin Pop & Jazz-konservatorion tuottajalinjalla opiskellut Mikko Herranen toteaa olevansa keskeensäneesta koulutuksestaan huolimatta studiotyöskentelyn, äänittämisen ja miksaamisen saralla käytännössä itseoppinut. Myös Herranen (2011) mielipiteet ovat samansuuntaisia Oittisen ja Lehtivuoren kanssa, kun hän toteaa, että ”Noin ylipäättään ajattelen ettei esim. miksaamaan voi oppia koulussa, sitä on vain pakko harjoitella ja tutkia itse.” Herranen (2011) mukaan koulusta saa hyviä perustaitoja ja vinkkejä, mutta ne eivät yksinään riitä, vaan työ opettaa tekijäänsä tällä alalla. Kuten Herranen, myös Lehtivuori kokee olevansa alalle itseoppinut, vaikka onkin valmistunut Tampereen taiteen ja viestinnän oppilaitoksesta (nyk. Tampereen ammattikorkeakoulu) medianomiksi.

Mediatuottajaksi Seinäjoen ammattikorkeakoulun kulttuurituotannon linjalta valmistunut Mika Autio puolestaan on osallistunut useille yksittäisille äänitetuotantoa käsitteleville kursseille aina peruskoulusta ja musiikkileireistä ammattikorkeakouluun asti. Aution ammattikorkeakoulutus puolestaan on painottunut pääasiassa AV-tuotantoihin. Autio (2011) kertoo, että kursseilta on kyllä jäänyt oleellisia faktoja mieleen, mutta kokee silti itseoppineensa valtaosan nykyisestä tietotaidostaan. Hän kokee oppineensa myös paljon olemalla mukana projekteissa, joissa on päässyt seuraamaan alan ammattilaisten työskentelyä. Autio pitää hedelmällisenä, että pääsee näkemään muiden työtapoja ja siten kokeilemaan ja jalostamaan niitä edelleen itselle sopiviksi.

Haastatteluun vastasi myös Arttu Hakanen, joka kertoo olevansa yksittäistä viikonlopun kestänyttä studiokurssia lukuunottamatta täysin itseoppinut. Kurssille osallistuessaan jo pitkään alaa harrastanut Hakanen (2011) kertoo oppineensa kurssilla lähinnä ”miltä oikea studio näyttää ja kuulostaa”. Muutoin tietotaitonsa Hakanen kertoo hankkineensa lukemalla alan kirjallisuutta, internetin tarjontaa tutkimalla sekä tietenkin käytännön harjoittelulla.

6.1 AMMATILLINEN KOULUTUS

Musiikkiteknologian koulutusta on nykyään tarjolla Suomessa useassa eri oppilaitoksessa. Toisen asteen koulutusta alalle tarjoavat Pohjois-Karjalan ammattiopisto Outokummussa, Ammattiopisto Lappia Torniossa sekä Koulutuskeskus Salpaus Orimattilassa. Ammattikorkeakoulutason koulutusta tarjoavat Suomessa esimerkiksi Metropolia Helsingissä (erikoistumisvaihtoehtoina musiikkiteknologi- tai tuottajalinja) ja Pirkanmaan ammattikorkeakoulu Virroilla (Viestinnän koulutusohjelma: Digitaalinen ääni ja kaupallinen musiikki). Lisäksi Sibelius-Akatemialla on Helsingissä Yliopistotasoinen musiikkiteknologian koulutuslinja.

Koska äänitetuotanto on ala, jolla ei ole koskaan valmis tai tarpeeksi oppinut, koulujen tehtävä on melko epäkiitollinen ja alalle pätevöityneiden henkilöiden todellinen osaaminen hyvin yksilökohtaista. Tämä myös altistaa koulutusohjelmat kritiikille, jopa halpamaiselle sellaiselle. Keski-Tennesseen yliopiston professori Cosette René Collier kiteyttääkin aiheen loistavasti:

“Every talented recording engineer will tell you that you never stop learning the art of recording music. As a professor of recording engineering at Middle Tennessee State University, I always tell my students that we are teaching them how to learn and that it’s up to them to continue learning and perfecting their art after graduation.” (Collier 2006, IV)

Collierin ajatuksia mukailevat myös useat muutkin äänialan koulut. Koulun suhtautumisesta omaan rooliinsa kertoo esimerkiksi minnesotalaisen studio- ja liveääneen liittyviä koulutuskokonaisuuksia tarjoavan McNally Smith College of Music –yliopiston lehtimainoksen iskulause ”We’ve got the gear. You’ve got the potential.” (We’ve got the gear 2011).

6.2 ÄÄNITETUOTANNON ITSEOPPIMINEN

Laaksosen (2011, 61) mukaan nykyiset laadukkaat koti- ja projektiäänityslaitteet mahdollistavat paremman äänitysten laatutason kuin 20 vuotta sitten huippuluokan ammattistudiot. Erinomainen laatu on kuitenkin vain mahdollisuus, mikäli kaikkia äänittämiseen liittyviä taiteellisia reunaehdoja ei osata tai malteta huomioida riittävästi. Äänitetuotannon saloihin omatoimisesti perehtyminen saattaa tuntua vasta-alkajalle ylitsepääsemättömän suurelta projektilta ja sitä se tavallaan onkin, sillä en usko kenenkään olevan koskaan valmis tai tarpeeksi oppinut. Siltikin, tiedonjanoinen ja innokas oppija pystyy kehittämään itseänsä käsittämättömän nopeasti. Tietoakin on tarjolla nykyään todella monipuolisesti.

”Kaikki opiskelu ja oppiminen on aina oppivan yksilön omaa toimintaa. Omilla ehdoilla opiskeleminen tarkoittaa sitä, että opiskeltavat asiat ovat opiskelijoiden itsensä tärkeiksi kokemia ja heidän elämänpiiriinsä liittyviä. Opiskelun tavoitteena on tuoda selvyyttä opiskelijoille tärkeisiin kysymyksiin ja ongelmiin. Tässä merkityksessä omaehtoinen opiskelu tarkoittaa samaa kuin elämänläheisyys.” (Opimme yhdessä – Ryhmäopiskelun opas 1994, 4.)

Olen oman oppimisprosessini ohella päässyt seuraamaan muutaman alan harrastajan taivalta lähes alusta asti ja heidän projektiansa kuunteleminen vuosien varrelta aiheuttaa edelleen suurta hämmästyä, sillä äänitteistä kuulee selvästi taitojen nopean kehityksen. Omasta oppimisprosessistani taas olen pannut merkille, että jokaisen äänitteen valmistumisen jälkeen huomaa oppineensa yllättävän paljon uusia asioita, joita myös haluaa päästä kokeilemaan ja jalostamaan eteenpäin heti seuraavassa projektissa.

Äänitetuotannon itseoppimisessa, kuten kaikessa muussakin itseoppimisessa, oma kiinnostus ja intohimo asiaan ovat parhaita mahdollisia motivaattoreita. Innokas itseoppija ei myöskään usko vain lukemaansa tai kuulemaansa, vaan haluaa perehtyä asioihin tarkemmin.

”Opiskelijan motivaatiota pidetään itseohjautuvan opiskelutaidon ytimenä.” (Silvén, Kinnunen & Keskinen 1991, 26)

Olennaista on myös, että ääniteknologiaa itseopiskellessa oppiminen sijoittuu väkisinkin konkreettiseen ympäristöön ja on vahvasti tarvelähtöistä ja tavoitteellista. Silvénin ja muiden (1991, 28) mukaan hyvin motivoitunut opiskelija voi kiinnostuksellaan ja halukkuudellaan paneutua asioihin korvata jopa muita puutteitaan kuten kehittymättömiä aiempia tietojaan ja taitojaan. Toisaalta taas, alhainen motivaatio ja vaikeus ylläpitää riittävä kiinnostus ja halukkuus johtaa alhaisten tavoitteiden asettamiseen.

Itselleni mainio lisä itseoppimiseen on ollut seurata muiden harrastajien ja ammattilaisten työskentelyä. Muita seuraamalla olen nähnyt jo omaksumistani työtavoista poikkeavia tekniikoita ja työtapoja, joita olen sitten kokeillut soveltaa itse käytännössä. Osa opituista asioista on toiminut sellaisenaan, osa taas on vaatinut tietämyksen syventämistä ja omaan tapaan sopivammaksi muokkaamista. Tämä oppimismenetelmä on käytössä myös ammatillisen koulutuksen maailmassa, mutta erona on kuitenkin se seikka, että ”oikean elämän” kontekstissa seurattava henkilö työskentelee konkreettisen päämäärän saavuttamiseksi ja tilanne on autenttinen. Sen sijaan oppitunnin kontekstissa opettaja lähinnä demonstroi asioita, jotka kuuluvat pääosin ennalta määrättyyn opetussuunnitelmaan. Resnickin (1987, 12) mukaan koulumaailma on oma itsenäinen kulttuurinsa ja erillään niistä tosielämän kulttuureista, joiden parissa oppilaat myöhemmin työ- ja arkielämässään toimivat.

6.2.1 Oman musiikin tuottamisen vaikuttimia

Teemahaastateluissa halusin selvittää muun muassa syitä siihen, miksi haastateltavat ovat tuottaneet myös omien bändiensä levyjä. Lehtivuori (2011) aloittaa kertomalla päätöksen johtuneen sekä taiteellisista että kustannussyistä. Hän näkee, että vaikka laatu ei varhaisimmassa projekteissa olekaan ollut parasta mahdollista, niin jokainen projekti on silti ollut tärkeä oman osaamisen kehittämisessä.

Hakanen (2011) puolestaan kertoo, että alunperin kysymys on ollut vain rahasta, kun bändillä ei ole ollut rahaa mennä oikeaan studioon. Nykytilanteessa, kun oma tuotantotalous on kilpailukykyinen kaupallisten studioiden töiden kanssa Hakanen

tuottaa, äänittää ja miksaava omia projektejaan lähinnä taiteellisista syistä. Hän myös tuo esille, että omien levyjen työstämisessä piilee vaara, että taiteellisuus kärsii loputtomalla täydellisen soundin hakemisella.

Mikko Herrasella on myös samansuuntaisia kokemuksia kuin Hakasella. Herrasen (2011) mukaan kustannustehokkuus ei kuitenkaan ole tässä yhteydessä paras ilmaisu, sillä hän kertoo hukkaavansa käytetyn ajantajun omia levyjään työstäessään. Herranen kertoo, että hän kiinnostui alunperin studiotyöstä kyetäkseen paremmin toteuttamaan omia musiikillisia ambitioitaan.

”Se on vain jotenkin mennyt näin tosi luontevasti, toki se on myös kustannuskysymys mutta riippumatta siitä, en ole löytänyt ihmisiä joille voisin ’luottaa’ omat tuotokseni ja tietää että jälki on juuri sitä mitä haluan.” (Herranen 2011).

Herrasen (2011) mukaan hänen omat esikuvansa ovat lähinnä ulkomailta, eikä heidän käyttämiseen ole koskaan ollut varaa. Hän kertoo myös, että on antanut joskus oman RUST-bändinsä kappaleita muille miksattavaksi kokeilumielessä. Siitä huolimatta, että bändi antoi muiden miksauksille mahdollisuuden, ne eivät pärjänneet jäsenten mielestä vertailussa Herrasen työjälkeen ja siitä lähtien työnjako on ollut melko itsestäänselvä.

Omien kokemusteni pohjalta olen pannut merkille, että oma vahva visio lopputuloksesta on erittäin vaikea välittää ulkopuoliselle miksaajalle, mikä johtaa helposti siihen, että oma miksaus miellyttää enemmän korvaa kuin jonkun muun tekemä - siitäkin huolimatta, vaikka vaihtoehtoinen miksaus olisikin pintapuolisesti yhtä hyvä tai jopa parempi. Samanlaisia kokemuksia on myös Autiolla:

”Syitä omien bändien nauhoittamiseen ovat todellakin olleet kustannustehokkuus, oppimisen halu ja myös oman vision toteuttaminen. Alkuvaiheessa -- taito ei riittänyt toteuttamaan niitä visioita, joita päässä oli. Mutta myöhemmässä vaiheessa helpoiten pääsi haluttuun lopputulokseen tekemällä itse.” (Autio 2011)

6.2.2 Harrastuksen aloittamisesta

Kiinnostus oman musiikin äänittämiseen ja tuottamiseen on monesti peräisin halusta ja tarpeesta toteuttaa omia visioitaan. NykYTEKNIKAN avulla visioiden

saavuttaminen on entistä enemmän realismia. Kiinnostus tuli esille myös Louhimon bändirekisterin jäsenille tehdyssä palautekyselyssä, jossa selvitettiin millaisia sisältöjä ja koulutuksia rekisterin bändit haluaisivat Louhimon tuottavan tulevaisuudessa. Kyselyn avokysymysten vastauksista selvisi, että vastaajat toivoivat esimerkiksi studiotyöskentelyyn ja demon tekemiseen liittyviä koulutuksia. Vastauksissa esiintyneistä yhteensä neljästätoista aihe-ehdotuksesta kuusi koski ääniteknologiaa. Koska kaikki vastaajat olivat bändien jäseniä, voi vastauksista päätellä, että oman musiikin äänittäminen, miksaaminen ja tuottaminen kiinnostavat myös Seinäjoen seudun omakustannepohjalta toimivia bändejä. Uskon, että oman vision toteuttamishalun ohella yhtenä tärkeimmistä vaikuttimista tähän toimii nimenomaan bändien rahallinen tilanne.

Jos bändillä ei ole varaa mennä kaupalliseen studioon eikä ystäväpiiristä löydy alan harrastajaa, on luonnollinen vaihtoehto alkaa tuottamaan musiikkia omin voimin. Kun ottaa huomioon lähtökohdan, että suurimmassa osassa suomalaisista talouksista (84%) on kotitietokone (Tietokone 2010), niin ensimmäisen äänityskaluston saakin hankittua suhteellisen pienillä lisäinvestoinneilla. Äänen tallentamista ja käsittelemistä varten on tarjolla ilmaisohjelmia ja monesti äänikortin mukana tulee jonkin äänitysohjelman niin sanottu kevytversio, jossa on hieman karsitut ominaisuudet verrattuna täyteen versioon. Itse pääsin alkuun hyvin pienillä rahallisilla panostuksilla hankkimalla vain äänikortin, yhden mikrofonin ja mikrofonipiuhan. Tietokone löytyi kotoa jo valmiiksi ja ensimmäisiksi monitorikaiuttimiksi kelpasivat tietokoneeseen musiikin kuuntelua ja pelaamista varten aiemmin hankitut multimediakaiuttimet. Seuraavat esimerkit äänityskalustosta pohjautuvat täysin omiin ensihankintoihini eikä tarkoitukseni ole suositella kyseisiä laitteita lukijalle, vaan ainoastaan tehdä esimerkeistä konkreettisia.

Esimerkki 1

Äänityskäyttöön tarkoitettu ulkoinen äänikortti (M-Audio Fast Track)	85€
Dynaaminen mikrofoni (Shure SM57)	95 €
XLR-kaapeli	4,90 €

YHTEENSÄ**184,90 €****Esimerkki 2**

Äänityskäyttöön tarkoitettu ulkoinen äänikortti (M-Audio Fast Track)	85€
Dynaaminen mikrofoni (Shure SM57)	95 €
Kondensaattorimikrofoni (Behringer C1)	34 €
XLR-kaapeli	4,90 €

YHTEENSÄ**218,90 €**

(Thomann –musiikkikauppa. [Viitattu 6.10.2011])

Pienellä laitearsenaalilla harrastuksen aloittamisesta löytyy myös hyviä puolia, kuten Lehtivuori kertoo:

”(Harrastuksen alkuvaihe) -- opetti minulle paljon äänittämisestä, koska minulla ei heti ollut käytössä kaikkia mahdollisia laitteita ja työvälineitä. Edelleenkin joskus fiilistelen senaikaista rajallisuutta, koska silloin tuli tosissaan mietittyä asiat tarkkaan jo esituotannossa.” (Lehtivuori 2011)

Tiedustellessani Herraselta, millaisella laitteistolla hän on tehnyt ensimmäiset nauhoituksensa, vastauksesta selviää hyvin tyypillinen harrastajan ensimmäinen äänityskokeilu ja kalusto, joka toimii mielestäni rohkaisevana esimerkkinä ja vahvistaa väitettäni, että hyvin pienelläkin alkusijoituksessa pääsee vauhtiin äänityksien kanssa.

”Ensin (siis ihan alunperin) Fostexin X-18 neliraiturilla ja yhdellä Fostex-merkkisellä SM58-tyylisellä mikillä, mm. rumpuja äänitin niin että laitoin tämän mikin 'overheadiksi' ja kuulokkeet bassorumpuun.” (Herranen 2011)

Myös Mäkelä kertoo samansuuntaisia näkemyksiä Kotistudio –kirjansa johdannossa. Mäkelän (2011) mielestä kotistudio-olosuhteissa on mahdollista tehdä jopa parempaa jälkeä kuin hyvin varustelluissa studiossa. Kyseisen väittämän pystyy tietenkin kumoamaan lukemattomilla argumenteilla, mutta olen itse Mäkelän kanssa hyvinkin samoilla linjoilla. Laitteiden ja ohjelmistojen paremmuutta arvioitaessa pitää myös muistaa, että kaikki työkalut ovat parhaimmillaankin vain niin hyviä kuin niiden käyttäjät.

”Halvoilla kasettinauhureilla on lukemattomat kerrat tehty paljon parempaa, kestävämpää ja joskus tekniseltä laadultaan vahvempaa musiikkia, kuin huippuluokan studiolaitteilla. Mielikuvitus, oivallus ja uskallus ovat uuden musiikin luomisessa vahvempia aseita kuin rutiini tai raha. Jos kotistudiossa ei ole muuta kuin pari mikrofonia ja yksi neliraitanauhuri, niiden tarjoamat mahdollisuudet on *pakko* opetella käyttämään ytimiä myöten.” (Mäkelä 2002, 15)

Oman musiikin äänittämis- ja miksaamistaidoilla voi olla suuri merkitys myös levytyssopimusta tavoitellessa. Monesti kuulee väitteitä, että levy-yhtiölle lähetetyn demon äänenlaatu ei ole kovinkaan oleellinen asia, kunhan äänitteestä välittyy kappalemateriaalin vahvuus. Väite on osaltaan tosi, mutta mikäli demoäänite on hyvin tuotettu, äänitetty ja miksattu, se ei voi ainakaan olla millään tavalla haitaksi. Roey Izhaki nostaa levytyssopimusta tavoittelevan bändin kappaleiden miksausken Mixing Audio –teoksessaan erittäin suuren arvoon.

“For unsigned artists and home producers, mixing is an essential catalyst for a record deal.” (Izhaki 2008)

6.2.3 Oman ja muiden musiikin tuottaminen oppimisvälineenä

Omien projektien tuottaminen, äänittäminen ja miksaaminen on aiemmin ollut monelle aloittelevalle studioharrastajalle paras ja monesti jopa ainut mahdollinen tapa saada käytännön harjoitusta ja kokemusta. Sama pätee edelleen äänittämisen ja tuottamisen prosesseihin, mutta nykyään internetin tarjonta on niin laaja, että miksaamista voi harjoitella vaikka ei olisi mahdollisuutta äänittää itse mitään. Esimerkiksi jo pelkästään Cambridge Music Technologyn internet-sivulta löytyy käsittelemättömät moniraitasessiot eri musiikkityylien 57 kappaleesta. Kaikki

sessiot voi ladata omaan harjoituskäyttöön täysin ilmaiseksi. (Cambridge. [Viitattu 14.10.2011])

Omaa musiikkia tuottamalla oppii paljon koko äänitetuotannon prosessista, varsinkin jos tiedostaa, että äänittämisessä ja miksaamisessa ei ole olemassa yleispäteviä sääntöjä. Se, että kaikki mikä kuulostaa hyvältä, on oikein tehty, tarjoaa hedelmällisen maaperän rohkeillekin kokeiluille.

Hyvä keino päästä oppimaan käytännössä ja monelle se seuraava askel omien projektien jälkeen on tehdä nauhoituksia kavereiden bändeille. Kuten haastateltavien edellä esitellyistä kommentteistakin voi huomata, muiden kappaleiden työstäminen antaa perspektiiviä päätöksentekoon ja arvokasta kokemusta sekä studiotyöskentelyn teknisestä että sosiaalis-psykologisesta puolesta. Mikäli aikoo tehdä studiotyöskentelystä itsellensä ammatin tai edes vakavan harrastuksen, on välttämätöntä oppia toimimaan erilaisissa ryhmädynamiikoissa. Lehtivuori nostaakin vastauksissaan esille studiotyöskentelyn sosiaalisen ja psykologisen näkökulman. Hän kertoo myös, että näitä aiheita ei koulujen opetustarjonnassa juurikaan käsitellä.

”Vasta työskenneltyäni erilaisten ihmisten kanssa huomasin kuinka sosiaalista työni onkaan. Nappuloiden ja laitteiden hallinta on vain pieni osa kokonaisuudesta.” (Lehtivuori 2011)

6.2.4 Itsenäinen tiedonhankinta

Nykypäivänä internetistä löytää tietoa lähes loputtomasti ja onkin syntynyt eräänlainen runsaudenpula. Tietoa löytää helposti ja todella paljon, joten yhä olennaisemmaksi on muodostunut kyky suodattaa keräämäänsä tietoa. Suureen tietomäärään mahtuu paljon epäolennaista ja jopa vääristynyttäkin tietoa, joten koko tietomäärästä on pyrittävä erottamaan käyttökelpoiset osiot. Kaikki haastattelemani henkilöt kertoivat etsivänsä tietoa internetin tarjonnasta, mutta kuten Herranen vastauksissaan toteaa, löydetystä tiedosta on opittava seulomaan jyvät akanoista.

”Foorumit kuten GearsLutz ovat hyödyllisiä paikkoja ja tulvillaan hyvää tietoa kunhan muistaa pitää kiinni omasta visioista ja mielipiteistä eikä vain kopioi työtapoja ja mielipiteitä muilta.” (Herranen 2011)

Lehtivuori puolestaan viittaa tiedon suodattamisen ohella yleiseen internet-kirjoittelun epäkohtaan. Internetissä pystyy kirjoittamaan suhteellisen anonyymisti ja kohtaamatta keskustelukumppaneitaan, joten keskustelupalstoilla annetut lausunnot saattavat olla hyvinkin kärkkäitä ja tunnepitoisia.

”-- tietyin varauksin voi netistä löytyä paljonkin hyödyllistä informaatiota. Erilaiset keskustelupalstat tarjoavat paljon tietoa, mutta ne ovat myös usein valitettavan asennoituneita palstoja, esimerkiksi jotakin laitemerkkiä ylistetään tai väheksytään kokeilematta. Erilaisia kanavia seuraamalla voi tehdä omat johtopäätöksensä ja toimia niiden mukaisesti.” (Lehtivuori 2011)

Haastatteluun vastanneista sekä Hakanen että Autio nostavat internetin jopa tärkeimmäksi itseoppimisen tiedonlähteekseen. Kuten Herranen, myös Autio korostaa hankitun tiedon kriittistä tarkastelua:

”Olen aina tutkinut asioita internetin avustuksella. Pitää kuitenkin aina muistaa, että kaikki netistä löytyvä tieto ei ole välttämättä laadukasta tai edes paikkaansapitävää. Siksi pitää muistaa olla kriittinen ja punnita tietoa omien kokemusten valossa.” (Autio 2011)

Internetin lisäksi tarjolla on kiitettävästi alan kirjoja ja lehtiä. Valitettavasti Suomessa alan lehtien valikoima on ainakin toistaiseksi keskittynyt pääasiassa isoimpien kaupunkien lehtipisteisiin ja kirjakauppoihin. Olen itse joutunut hankkimaan suurimman osan alan lehdistä esimerkiksi Tampereelta. Kotikaupungistani Seinäjoelta on saatavissa vain MusicTech –nimistä äänitetuotannon lehteä ja sitäkin hyvin vaihtelevasti. Ainakin osan alan lehdistä voi kuitenkin tilata internetin välityksellä suoraan kotiin riippumatta asuinpaikasta. Myös opetusvideoita julkaistaan jatkuvasti lisää esimerkiksi DVD-muodossa. Monesti DVD:n kylkiäisenä tulee audiomateriaalia, johon opetusvideot perustuvat ja jolla voi myös itse harjoitella oppimiansa tekniikoita.

Internetin sekä kirjallisten ja audiovisuaalisten julkaisuiden ohella haastattelemiani henkilöt pitävät erityisen tärkeänä vertaisverkostoa ja kollegoiden kanssa keskustelemista.

”Yksi tärkeimmistä seikoista taitojen kehittämiseen on kuitenkin muiden alasta kiinnostuneiden kanssa keskusteleminen ja yhteiset projektit. Se on edesauttanut suuresti näkemään asioita eri tavalla ja pistämään omat metodit ja tiedot oikeaan perspektiiviin. Tätä kautta taidoilla on mahdollisuus syventyä hurjan paljon.” (Autio 2011)

7 STUDIOKURSSIPILOTTI

Pilottikurssilla haluttiin testata käytännössä millainen kurssi voisi toimia noin kymmenen hengen ryhmässä. Pilottikurssista saatavan kokemuksen ja palautteen perusteella laajempi studiokurssi olisi helpompi suunnitella. Lisäksi pilottikurssin avulla voitiin testata, voiko studiokurssin sijoittaa muualle kuin studioon, mikä oli itselleni yksi tärkeimmistä seikoista koko projektissa. Olen monesti pohtinut, onko käytännöllistä pitää studiokursseja sellaisissa studiotiloissa, joissa suuri osa harrastajista ei tule ikinä työskentelmään. Tämän pohjalta halusin viedä kurssin osallistujille realistisiin olosuhteisiin.

Pilottikurssi toteutettiin käytännön syistä ja luonteensa vuoksi kestoaltaan lyhyenä. Kurssi pidettiin kahtena sunnuntaina, kestoaltaan viisi tuntia kumpanakin päivänä. Kestonsa vuoksi pilotin aiheisisältö oli pidettävä suhteellisen suppeana. Näin ollen pilottikurssin sisältöön liittyviä onnistumisen tai epäonnistumisen kokemuksia ei välttämättä pystytä siirtämään sellaisenaan laajemman studiokurssin suunnitelmiin. Pilottikurssin toteuttamalla uskoin kuitenkin saavani riittävästi käytännön tietoa ja kokemuksia, jotka huomioimalla pystyn tekemään toimivamman suunnitelman laajemmasta kurssikokonaisuudesta.

Ryhmädynamiikan osalta tiedostin jo etukäteen, että näin lyhyellä kurssilla osallistujien ryhmähenki ei välttämättä ehdi kehittymään ihanteelliselle tasolle. Ryhmähengen keskeneräisyys saattaa lähtökohtaisesti kangistaa keskustelutilanteita, jolloin avoin ja rento opetustyyli vaatii toimiakseen entistä enemmän osallistujien omaa aktiivisuutta ja rohkeutta. Huovisen (1994, 9) mukaan pienryhmällä on yleisesti tunnistettavia kehitysvaiheita alkulämmittelystä joustavaan yhteistyöhön, joten halusin kiinnittää ryhmän kehitykseen erityistä huomiota pilottikurssilaisia havainnoidessani.

7.1 Kurssin suunnitleminen

Pilottikurssin sisältöä suunnitellessani oma harrastuneisuuteni, lukemani alan kirjallisuus ja katsomani opetusvideojulkaisut olivat merkittävässä osassa. Alkuperäinen sisältörunko syntyi oman pohdintani tuloksena ja sisälsi tärkeimmät

aiheet, joista itse haluaisin oppia studiokurssilla. Kun olin saanut ensimmäisen luonnoksen valmiiksi, kehitin sitä eteenpäin henkilökohtaisiksi suosikeiksin muodostuneiden äänitys- ja miksauskirjojen pohjalta.

Seuraavaksi tutkin internetissä, miten esimerkiksi ulkomailla studiokursseja päätuotteinaan tuottavat yritykset olivat rakentaneet omia kurssikokonaisuuksiaan. Lisäksi perehdyin useisiin äänittämiseen ja miksaamiseen liittyviin artikkelisarjoihin saadakseni ideoita siitä, mitä kaikkia aiheita kurssilla ainakin olisi hyvä käsitellä. Tältä pohjalta kurssin aihealueet alkoivat hahmottua. Sisältösuunnitelmaa työstettiin myös Louhimon työntekijöiden kanssa, jotta kurssi olisi Louhimon tavoitteiden mukainen.

Kyseisen sisältösuunnitelman oli tarkoitus toimia apuvälineenä kurssin opettajalle ja tarjota jokin lähtökohta opettamista suunnitellessa. Koska suunnitelma tähtäsi jo alusta asti laajempaan kurssikokonaisuuteen, tiivistämistä ja karsimista piti luonnollisesti tehdä, että käsiteltävät aiheet mahtuisivat pilottikurssin mittaan. Käytännössä kurssi muodostuisi kuitenkin opettajan oman näkemyksen ja osallistujien tarpeen mukaiseksi. Sisältösuunnitelman yhteydessä opettajalle luovutettaisiin myös alkuperäinen visiointi kurssin teemoista, joista tärkeimmät olivat tee-se-itse –henkisyys, pienen budjetin harrastustoiminta ja konkreettisten esimerkkien esittäminen. Ajatuksenani oli, että sisältösuunnitelman ja kurssin teemat huomioimalla ja niitä hyödyntämällä opettaja pystyisi luomaan mahdollisimman kattavan kurssin, joka kuitenkin pysyy alkuperäisessä viitekehyksessä.

En halunnut opettaa kurssilla itse, koska koin tarpeelliseksi saada kurssille opettajan, jolla on pidempi kokemus äänittämisestä ja miksaamisesta. Ulkopuolisen opettajan paikkaa puolusti myös se seikka, että pystyisin tarkkailemaan konseptin toimivuutta paremmin ja olemaan enemmän sivustatarkkailijan roolissa itse kurssilla. Etsin opettajaksi pääasiassa henkilöä, jolla on kokemusta sekä kotistudio-olosuhteista että kaupallisesta studiosta. Valituksi tuli lopulta teemahaastatteluunikin vastannut Jussi Lehtivuori.

7.2 Kurssin osallistujien taustat ja motiivit

Kurssi tehtiin kaikille avoimeksi, sillä osallistujia ei ollut mitään syytä rajata mihinkään tiettyyn ryhmään. Kurssia markkinoitiin ensisijaisesti Louhimon bändirekisterin bändeille, koska ne olivat Louhimon pääkohderyhmää. Kaikki ilmoittautumiset otettiin kuitenkin vastaan riippumatta siitä, kuuluiko ilmoittautunut bändi Louhimon bändirekisteriin. Mukaan otettiin kymmenen ensimmäiseksi ilmoittautunutta.

Lähtökohtaisesti oletin osallistujien olevan iältään 13-25 –vuotiaita bändien jäseniä ja/tai kotistudioharrastajia. Koska oli kyse pienryhmästä, halusin selvittää olisiko kurssia mahdollista hieman räätälöidä kurssille osallistuvien toiveiden mukaan. Tämän selvittämiseksi tein ilmoittautuneille Webropol-kyselyn, jolla pyrin selvittämään osallistujien lähtötason ja heidän käyttämiensä ohjelmistojen lisäksi heidän toiveitaan kurssin sisällöstä. Kyselyssä käytin monivalintakysymyksiä ja avoimia kysymyksiä.

Samalla selvitin kyselyllä, mistä osallistujat hankkivat tietoa itseoppimisensa tueksi ja kokivatko he tiedonlähteensä riittäviksi.

7.3 Kurssin viimeisteleminen

Kyselyn vastauksista selvisi, että toivotuimpia aiheita olivat miksaustekniikat ja ohjelmistojen käyttö. Koska pilottikurssin kesto oli hyvin rajallinen, päätimme yhdessä opettaja Jussi Lehtivuoren kanssa, että kurssi käsittelisi pääasiassa miksaamista ja analyyttistä kuuntelua.

Opetusta rytmittämään Lehtivuorelta sattui sopivasti löytymään oman bändinsä itse tuottaman levyn eri tuotantovaiheet; demotettu kappale, äänitetty ja editoitu Pro Tools –sessio, miksattu Pro Tools –sessio sekä valmiiksi masteroitu kappale sellaisena kuin se levyille päätyi. Koska kurssin yksi kantavista teemoista oli konkreettisten esimerkkien esitleminen, koimme kyseisen levyn kehityskaaren käsittelemisen tarjoavan erittäin paljon konkreettista kuultavaa ja nähtävää. Samalla osallistujat pääsivät kuulemaan Lehtivuorelta itseltään tuotannon

merkittävimmät asiat eri vaiheissa, eli mitä on tehty ja miksi. Eri tuotantovaiheiden muodostamaan kaareen integroitiin sisältösuunnitelman oleelliset aiheet erittäin käytännönläheisesti. Koska kyselyn vastausten perusteella myös mikrofoni- ja ääniteknikat kiinnostivat osallistujia ja tilanne oli mitä otollisin esitellä Lehtivuoren käyttämiä tekniikoita, päätettiin niitakin käydä läpi sopivissa kohdissa.

7.4 Kurssin rakenne

Ensimmäinen päivä painottui Julia's Window:n tuoreen levyn eri tuotantovaiheisiin perehtymiseen. Levyn kaarta käsitellessä suunnitellun sisällön aiheet tulivat esille konkreettisessa kontekstissa ja kiinnostavalla tavalla.

7.4.1 Ensimmäinen kontaktikerta (5h)

Äänitteen neljä eri tuotantovaihetta

-Opettajan ja osallistujien esittelykierros

-Demoversio

-Äänitetty ja editoitu

-Äänityksen perusteita lyhyesti

-Äänitys- ja mikrofoni- ja ääniteknikat

-Editointitekniikat

-Miksattu

-Miksaustekniikat (mitä ja miksi?)

-Miksausratkaisuiden vaikutukset ja erot

-Masteroitu

-Julkaisuvalmiin kappaleen analysointia

- Masteroinnin vaikutuksia
- Masteroidun ja miksatus musiikin eroja

Koska osallistujat olivat hyvin pitkälti perillä äänittämisen ja miksaamisen peruskonsepteista, voitiin suuri osa alkeellisimmista tiedosta, esimerkiksi miksaustyökalujen toimintaperiaatteista jättää käsittelemättä ja aiheissa päästiin lyhyessäkin ajassa melko syvälle.

7.4.2 Toinen kontaktikerta (5h)

Analyttinen kuunteleminen ja miksaaminen

- Osallistujien omien äänitysten ja miksausten kuunteleminen
 - Onnistumisten ja kehittyvien kohtien analysointia
 - Vapaata keskustelua
- Miksaamista
 - Valmiiksi editoidun Julia's Window –materiaalin miksaamista
 - Päätösten tekeminen miksaamisessa
 - Yleistä miksaamisen filosofiaa ja tekniikoita
- Kysymyksiä opettajalle ja vapaata keskustelua

7.5 Opetusmenetelmistä

Lähtökohta kurssin opetusmenetelmille oli pitää ilmapiiri rentona ja jatkuvasti avoimena keskustelulle. Keskustelun jopa toivottiin johdattavan aiheiden käsittelemistä jossain määrin. Molempien kontaktikertojen loppuihin jätettiin vielä

varmuuden vuoksi aikaa lisäkysymysten esittämiselle ja niiden toivottiin herättävän lopuksi vilkasta keskustelua.

”Pienryhmässä opitaan pääasiassa keskustelemalla. Keskustelun avaajana voit olla sinä, opiskelijat tai – oheismateriaalin pohdintakysymykset.” (Huovinen 1994, 21)

7.6 Kurssin anti

Opimme yhdessä – Ryhmäopiskelun opas –kirja esittää ryhmän kehitysvaiheet siten, että 1-3 kertaa kokoontuva ryhmä on ”alkava uusi ryhmä”, jota määrittävät esimerkiksi jännittyneisyys, epävarmuus, tunnustelu ja oman paikan etsiminen. Seuraava vaihe kirjan mukaan on ”innostuva ryhmä”, jota taas määrittävät korkeat odotukset ja jäsenten eri roolien näkymisen alkaminen. Kolmas vaihe puolestaan on ”vakiintuva ryhmä”. (Opimme yhdessä – Ryhmäopiskelun opas 1994, 38)

Koska kokoontumiskertoja pilottikurssiin kuului vain kaksi, ryhmädynamiikan kehitys jäi keskeneräiseksi ja täten teki tilanteesta haastavan sekä opettajalle että opiskelijoille. Ryhmässä saavutettiin kuitenkin lähtökohdat huomioon ottaen yllättävän rento ilmapiiri lyhyen alkukankeuden jälkeen ja dialogiakin alkoi syntyään.

Kurssin suurimmaksi ongelmaksi muodostui osallistujien sitoutumisen puute, jonka uskon osittain johtuneen kurssin maksuttomuudesta. Vaikka kurssille ilmoittauduttiin sitovalla ilmoittautumisella viimeistään noin kuukausi ennen ensimmäistä kontaktikertaa, poisjääntejä oli useita. Osa poisjääneistä ei ilmoittanut lainkaan jättävänsä tulematta eikä heitä tavoittanut edes ottamalla yhteyttä. Jotkut taas ilmoittivat poisjäämisestään viime tingassa tai ensimmäisen kontaktikerran jo alettua. Myös ensimmäisellä kontaktikerralla paikalla olleista kaksi jäi pois toiselta kontaktikerralta. Ryhmän eri kokoonpano eri kontaktikerroilla hankaloitti myös ryhmädynamiikan muodostumista entisestään kurssin lyhyen keston ohella.

”-- jokainen opiskelija omalla käytöksellään vaikuttaa ryhmän työskentelyyn ja siinä vallitsevaan ilmapiiriin. – Hiljainen tai poissaoleva opiskelija viestittää toiminnallaan siinä missä puhelias tai – osallistuva.” (Silvén ym. 1991, 74)

Palautekyselyssä halusinkin muiden kysymysten ohella selvittää miten poisjääneet ymmärtävät käsitteen sitova ilmoittautuminen ja että olisivatko he toimineet toisin, jos poisjäännistä olisi seurannut rahallinen sanktio. Pilottikurssin kokemusten pohjalta olen vahvasti pienimuotoisen osallistumismaksun keräämisen kannalla, sillä uskon sen sitouttavan osallistujia paremmin kurssiin. Palautekyselyn vastausten perusteella pilottiin osallistuneet olisivat valmiit maksamaan kohtuullisen osallistumismaksun tulevista studiokursseista.

8 LOPUKSI

Kotistudioharrastajien taitotaso on yleisesti ottaen kehittynyt yhtä kovaa vauhtia kuin studiotekniikkakin. Myös harrastajamäärissä on ollut havaittavissa vauhdikasta kasvua laadukkaan laitteiston tultua myös harrastajan ulottuville saatavuuden parantuessa ja vähittäismyyntihintojen laskiessa. Harrastajamäärien kasvusta on mahdoton esittää lukemia ilman laajaa tutkimusta, mutta kehitys on todella silmiinpistävää jo pelkästään harrastusta käsittelevien internet-sivustojen ja keskustelufoorumien nopeasti muodostuneen yltarjonnan valossa.

Harrastajillaa on monenlaisia taustoja ja motiivit vaihtelevat laidasta laitaan. Viime aikoina olen huomannut, että yhä useampi bändi on taloudellisista syistä alkanut ottaa selvää äänittämisen perusteista ja huolehtia musiikin nauhoitusvaiheesta itse. Monesti aivan harrastuksen alkuvaiheessa miksaus tilataan kuitenkin ulkopuoliselta. Miksaamiseen perehtyminen saatetaan kokea liian suurena ponnistuksena tai luotto omiin kykyihin ja visioon riittämättömänä. Tämä luo luonnollisesti kysyntää edullisilla taksoilla työskentelevien puoliammattilaisten ja taitavien harrastajien osaamiselle, sillä omakustannepohjalta toimivien bändien budjetti ei välttämättä riitä ammattilaisen miksauspalveluihin tai hyötyä ei koeta riittävän suureksi suurehkon rahalliseen panostukseen nähden. Nykyaikana bändien yltarjonta on luonut entistä suurempia vaatimuksia omakustannebändin promootiolle massasta erottumiseen ja niinpä tavoitteellinen bändipromootio vaatii entistä enemmän myös rahallisia panostuksia. Yleensä promootioon käytettävät varat joudutaan karsimaan jostain muusta, monesti demon studiokuluista.

Luomani ehdotelma studiokurssin järjestämisestä toimii toivottavasti hyvänä pohjana Louhimon tulevaan studiokurssitarjontaan. Täydellisenä ja kaiken kattavana ehdotelmaa ei tietenkään voi pitää, mutta koin tärkeäksi ja tarpeelliseksi ottaa ensimmäisen askelen kohti sellaista studiokurssia, joka voisi parhaassa tapauksessa muotoutua jatkokehityksen avulla Louhimon koulutusmoduuliksi ja menetelmäoppaaksi.

Studiokursseja on järjestetty ennenkin ja tullaan varmasti järjestämään jatkossakin. Kokemusteni perusteella valitettavasti valtaosa niistä rakennetaan yksittäisen henkilön näkemysten pohjalta selvittämättä sen tarkemmin

kohderyhmän tarpeita. Tässä tapauksessa Louhimon syksyllä 2010 tekemän bändityytyväisyyskyselyn vastausten pohjalta tiedettiin Louhimon rekisteribändien tarve studiotyöskentelyyn liittyvästä koulutuksesta. Tarpeita ja toiveita saatiin selvitettyä tarkemmin kuluvan vuoden lokakuussa pidetylle pilottikurssille ilmoittautuneille tehdyn ennakkokyselyn avulla.

Ajankohdan ja käytännön syiden vuoksi pilottikurssi toteutettiin vain kahden kontaktikerran mittaisena, mutta jo lyhyen kurssin perusteella saatiin kerättyä jatkoon kannalta erittäin arvokasta tietoa. Uskon, että toimintatutkimuksen tyyppisellä pitkäjänteisellä kehitystyöllä Louhimo pystyy luomaan erittäin kysytyn kurssikokonaisuuden. Keräämällä jokaiselta järjestetyltä kurssilta ja osallistujaryhmältä lisätietoa kurssin pystyy pitämään ajankohtaisena ja jatkuvasti kehittyvänä. Näin kokonaisuus on myös kurssin kohderyhmän kanssa yhdessä rakennettu.

Heti opinnäytetyön tekemistä aloittaessani jouduin toteamaan, että äänitetuotannon itseoppimista on erittäin vaikea tutkia. Pääasiassa siinä pätevät samat realiteetit kuin missä tahansa muussa itseoppimisessa, mutta koska äänitetuotannon itseopiskelu on niin laaja ja monisyinen kokonaisuus, kaikkien yleistyksien tekeminen on hyvin vaikeaa. Äänitteiden tuottaminen harrastuksena tai ammattina koostuu lukemattomista erittäin omakohtaisista kokemuksista ja näkemyksistä.

Salon (2008) mukaan ”kenelläkään muulla ei ole samoja kokemuksia samassa järjestyksessä ja samoilla tulkinnoilla kuin sinulla, joten saatat olla ainut, joka kykenee keksimään jonkin uuden asian.” Tämä pätee erinomaisen hyvin myös äänitetuotantoon, sillä esimerkiksi monet äänitys- ja miksaustekniikat saattavat olla tulosta puhtaasta sattumasta ja kokeilemisesta. Tässä opinnäytetyössä olenkin pyrkinyt selvittämään yksilöiden näkemyksiä ja tuomaan esille niissä esiintyviä yhtymäkohtia ja eroja havainnollistaakseni äänitetuotannon itseoppimista sekä rohkaisemaan lukijaa luottamaan omiin mahdollisuuksiinsa oppia tuottamaan tavoitteidensa mukaisia äänitteitä.

LÄHTEET

Ahokas, P., Frisk, T., Hyvönen, V. Jaakonmaa, E., Nieminen, P., Nikula, J., Pesonen, R. 2004. Artist ABC. Helsinki: T2 Promotions.

ARC System – The first acoustic correction system in a plug-in. Ei päiväystä. Modena: IK Multimedia Production. [Viitattu 13.10.2011]. Saatavana: <http://ikmultimedia.com/arc/features/>.

Autio, M. <xxx.xxx@xxx.fi>. 22.9.2011. Kotistudioharrastaja. Kommentteja kyselyyn. [Henkilökohtainen sähköpostiviesti]. Vastaanottaja: Karri Kallio. [Viitattu 26.9.2011].

Cambridge Music Technology. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Cambridge Music Technology. [Viitattu 14.10.2011]. Saatavana: www.cambridge-mt.com/ms-ch15.htm.

Clark, R. (toim.). 2006. Mixing, Recording, and Producing Techniques of the Pros. Boston: Thomson Course Technology.

Collier, C.R. 2006. Esipuhe teoksessa: Clark, R. (toim.). 2006. Mixing, Recording, and Producing Techniques of the Pros.

Elo, J. 2006. 1H+KK+Studio – Tietokonepohjaiset studiot musiikkibisneksessä. Tampereen ammattikorkeakoulu. Viestinnän koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Julkaisematon.

Haapakoski, T. 18.11.2011. Musiikkiohjaaja, Tampereen kaupungin nuorisopalvelut. [Puhelinhaastattelu]. [Viitattu 18.11.2011].

Hakanen, A. <xxx.xxx@xxx.fi>. 24.9.2011. Kotistudioharrastaja. Kommentteja kyselyyn. [Henkilökohtainen sähköpostiviesti]. Vastaanottaja: Karri Kallio. [Viitattu 12.10.2011].

Helapuiston studio. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Tampere: Tampereen nuorisopalvelut. [Viitattu 26.9.2011]. Saatavana: (www.nuortentampere.fi/index.php/nuoret/elokuva/helapuiston-studio)

Herranen, M. <xxx.xxx@xxx.fi>. 10.9.2011. Äänitetuotannon ammattilainen, Noise Floor Studio. Kommentteja kyselyyn. [Henkilökohtainen sähköpostiviesti]. Vastaanottaja: Karri Kallio. [Viitattu 4.10.2011].

Huovinen, H. 1994. Pienryhmäohjaajan opas. Helsinki: Helsingin yliopisto.

- Info. Rytmikorjaamon verkkosivu. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Seinäjoki. [Viitattu 18.10.2011]. Saatavana: <http://www.rytmikorjaamo.com/info/>.
- Izhaki, R. 2008. Mixing Audio. Oxford: Elsevier, Ltd.
- Kela, A. 2002. Esipuhe teoksessa: Mäkelä, P. 2002. Kotistudio – musiikki purkkiin omin avuin. Helsinki: Like.
- Laaksonen, J. 2011. Riffi 5/2011. Helsinki: Idemco Oy, Riffi-Julkaisut.
- Louhimon bändityytyväisyyskysely. 2010. Palautekysely Louhimon bändirekisterin jäsenille syksyllä 2010. Julkaisematon.
- Louhimon esittely. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Seinäjoki: Seinäjoen seudun lasten ja nuorten rytmimusiikkiverkosto Louhimo. [Viitattu 25.8.2011]. Saatavana: <http://www.louhimo.com/louhimo/index.html>.
- Lehtivuori, J. <xxx.xxx@xxx.fi>. 15.9.2011. Äänitetuotannon ammattilainen, Voltti-Studio. Kommentteja kyselyyn. [Henkilökohtainen sähköpostiviesti]. Vastaanottaja: Karri Kallio. [Viitattu 19.9.2011].
- MARS. Rytmikorjaamon verkkosivu. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Seinäjoki. [Viitattu 27.10.2011]. Saatavana: <http://www.rytmikorjaamo.com/2011/10/10/mars>.
- Musatohtori. Ei päiväystä. Usein kysyttyä (FAQ): Mitä eroja on musiikkistudioissa?. Turku: Lifeline Productions. [Viitattu 23.10.2011]. Saatavana: <http://www.lifeline.fi/koulutus/kysyttya#mitaerojastudio>.
- Musiikkituottajat. 2010. Musiikintuottajien jäsenyhtiöiden äänitteiden euromääräinen tukkumyynti. [WWW-dokumentti]. Helsinki: Musiikkituottajat – IFPI Finland. [Viitattu 12.9.2011]. Saatavana: <http://ifpi.fi/tilastot/vuosimyynti>.
- Mäkelä, P. 2002. Kotistudio – musiikki purkkiin omin avuin. Helsinki: Like.
- Oittinen, S. <xxx.xxx@xxx.fi>. 28.9.2011. Äänitetuotannon ammattilainen, Fantom Studio. Kommentteja kyselyyn. [Henkilökohtainen sähköpostiviesti]. Vastaanottaja: Karri Kallio. [Viitattu 5.10.2011].
- Opimme yhdessä – Ryhmäopiskelun opas. 1994. Helsinki: Työväen Sivistysliitto.
- Rajaniemi, R. 2011. Demostudio harrastajille ammattilaisten laitteistolla (toim. Anitta Oerttel). [WWW-dokumentti]. Iisalmen Sanomat. 18.2.2011. [Viitattu 9.9.2011]. Saatavana: <http://www.iisalmensanomat.fi/uutiset/kulttuuri/demostudio-harrastajille-ammattilaisten-laitteistolla/647543>.

- Rechardt, L. 7.2.2011. Äänitteiden myynti Suomessa vuonna 2010. [WWW-dokumentti]. Helsinki: Musiikkituottajat – IFPI Finland. [Viitattu 9.9.2011].
Saataavana:
www.ifpi.fi/uutiset/arkisto/aanitteiden%20myynti%20suomessa%20vuonna%202010.
- Resnick, 1987 teoksessa Tynjälä, P. 1999. Oppiminen tiedon rakentamisena – Konstruktivistisen oppimiskäsityksen perusteita. Tampere: Tammer-Paino Oy / Kirjayhtymä Oy.
- Roadness–hanke. Rytmii-Instituutin verkkosivu. Ei päiväystä. [Verkkosivu].
Seinäjoki: Rytmii-Instituutti. [Viitattu 18.10.2011]. Saataavana: <http://www.rytmii-instituutti.fi/roadness/index.html>.
- Rytke. Seinäjoen Sibelius-Akatemian verkkosivu. 2010. Rytmimusiikin tutkimus- ja kehittämishanke. [Verkkosivu]. Seinäjoki: Sibelius-Akatemia. [Viitattu 18.10.2011]. Saataavana:
http://seinajoki.siba.fi/fi/ajankohtaista_tutkimusta_ja_hankkeita/rytke.
- Rytmimeraatti. Rytmii-Instituutin verkkosivu. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Seinäjoki: Rytmii-Instituutti. [Viitattu 18.10.2011]. Saataavana: <http://www.rytmii-instituutti.fi/rytmimeraatti/index.html>.
- Rytmimusiikki 2010 –visio. Ei päiväystä. [WWW-dokumentti]. Elvis ry. [Viitattu 7.10.2011]. Saataavana: <http://www.elvisry.fi/012005/2010.html>.
- Rytminno, Seinäjoen Sibelius-Akatemian verkkosivu. Työelämälähtöisen koulutuksen promoottori. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Seinäjoki: Sibelius-Akatemia. [Viitattu 18.10.2011]. Saataavana:
http://seinajoki.siba.fi/fi/ajankohtaista_tutkimusta_ja_hankkeita/rytminno.
- Salo, K. 2008. Yliopettaja, Seinäjoen ammattikorkeakoulu. [Henkilökohtainen tiedonanto]. [Viitattu 15.11.2011].
- Seinäjoen kaupungin strategia 2009-2016. Strategiset toimenpiteet, hankkeet ja tavoitteet. Ei päiväystä. [WWW-dokumentti]. Seinäjoki: Seinäjoen kaupunki. [Viitattu 7.9.2011] Saataavana:
<http://www.seinajoki.fi/hallinto/julkaisut.html/30092.pdf>.
- Selmu ry:n verkkosivu. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Seinäjoki: Seinäjoen Elävän musiikin yhdistys – Selmu ry. [Viitattu 18.10.2011]. Saataavana:
http://www.provinssirock.fi/selmu_etusivu.
- Silvén, M., Kinnunen, R. & Keskinen, S. 1991. Kohti itseohjautuvaa opiskelutaitoa. Turku: Turun Yliopisto.

Soundwall Studion verkkosivu. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Seinäjoki. [Viitattu 18.10.2011]. Saatavana: <http://www.soundwall.fi/index.html>.

Thomann -musiikkikauppa. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Burgebrach: Musikhaus Thomann. [Viitattu 6.10.2011]. Saatavana: <http://www.thomann.fi>.

Tietokone 84% suomalaisista kotitalouksista. 2010. Kotitalouksien tietotekninen laitevaranto. Tilastokeskus. [Viitattu 19.10.2011]. Saatavana: www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_tiede.html#laitevaranto.

Tischmeyer, F. 2008. Internal Mixing. Santa Cruz: Tischmeyer Publishing America Incorporation.

We´ve got the gear. 2011. Lehtimainos. McNally Smith College of Music –yliopisto. Sound on Sound 12 (26), 37. Cambridge: SOS Publications Group.

Yleistä. Rytmi-Instituutin verkkosivu. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Seinäjoki: Rytmi-Instituutti. [Viitattu 18.10.2011]. Saatavana: <http://www.rytmi-instituutti.fi/hallinto/index.html>.

LIITTEET

LIITE 1 Sähköpostihaastattelu, Mikko Herranen

ONT-TAUSTATUTKIMUS
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Karri Kallio
KH08SOKU

Sähköpostihaastattelu 25.08.2011
Mikko Herranen

1. Kerro lyhyesti musiikillisesta taustastasi:
2. Miten ja milloin kiinnostuit studiotyöskentelystä?
3. Oletko käynyt jonkin koulutuksen alalle?
4. Jos olet, koetko koulun antaneen hyvät valmiudet työhösi vai koetko itseoppimisen tärkeämmäksi?
5. Mistä olet etsinyt/löytänyt tietoa itseoppimisen tueksi?
6. Millaisella kalustolla olet aikoinaan aloittanut?
7. Olet tuottanut, äänittänyt ja miksannut myös omia bändejäsi. Onko syy ollut puhtaasti taiteellinen vai onko kustannustehokkuudella ollut merkitystä kyseiseen ratkaisuun?
8. Miten nykyään kehität tietotaitojasi käytännön tekemisen lisäksi?
9. Koetko internetin tarjoaman ilmaismateriaalin (esim. opetusvideot, blogitekstit) hyödylliseksi?
10. Seuraatko oppimismielessä jotain studiotyöhön liittyvää youtube –kanavaa, blogia, foorumia tms.?
11. Mitä vinkkejä antaisit tietotaidon kartuttamiseksi kotistudioharrastusta aloitteleville nuorille?
12. Jos pitäisit kurssin nuorille studioharrastajille, mihin aihealueisiin panostaisit opetuksessa eniten?

LIITE 2 Ehdotelma studiokurssin järjestämiseksi

Ehdotelma studiokurssin järjestämiseksi

Ajatuksia studiokurssin järjestämisestä ja sisällöstä sekä käytännön
kokemuksia järjestämästäni pilottikurssista

Karri Kallio

Syksy 2011

Sisältö

Sisältö	2
1 TAUSTAA	4
2 KURSSIN TEEMAT	5
2.1 Teema 1: Tee-se-itse –henkisyys	5
2.2 Teema 2: Harrastajatasen resurssit	6
3 AJATUKSIA KURSSIN SISÄLLÖSTÄ	7
3.1 Ajan hermolla	7
3.2 Käytettävä ohjelmisto	7
3.3 Kurssin kesto	9
3.4 Kurssin räätälöiminen	10
3.5 Lähtökohtia opettajan suunnittelutyöhön	10
3.6 Opetusmenetelmiä ja –käytäntöjä	11
3.6.1 Keskusteleva ilmapiiiri	11
3.6.2 Käytännön harjoitukset	12
3.6.3 Analyttinen kuuntelu	12
3.6.4 Jatko-opiskelun tukeminen	13
4 KÄYTÄNNÖN JÄRJESTELYT	14
4.1 Opettaja	14
4.2 Tila	14
4.3 Laitteisto ja tarvikkeet	14
4.4 Instrumentit	15
4.5 Ryhmäkoko	15
4.6 Kurssin kohderyhmä ja tiedottaminen	16
4.7 Kurssille ilmoittautuminen	16
4.8 Osallistumismaksu	17
5 KOKEMUKSIA JA HUOMIOITA PILOTTIKURSSISTA	18
5.1 Pilottikurssin rakenne ja sisältö	18
5.2 Suhtautuminen tulevaan koulutustarjontaan	18

6 LISÄMATERIAALIT.....	20
6.1 Studiokurssin sisältösuunnitelma 1	21
6.2 Studiokurssin sisältösuunnitelma 2	23
6.3 Studiokurssin muistilista.....	25
6.4 Pilottikurssin sähköpostitiedote	27

1 TAUSTAA

Audiolaitteiden ja -ohjelmistojen kuluttajahinnat ovat viime vuosien aikana laskeneet merkittävästi ja kotistudioharrastus yleistyy kovaa vauhtia. Nykyään laadukkaan musiikin tuottaminen kotistudio-olosuhteissa on halvempaa ja helpompaa kuin koskaan aiemmin.

Uskon, että kotistudiohenkinen kurssi vastaisi paikallisten bändien ja kotistudioharrastajien tarpeisiin tarjoamalla pohjatietoa äänittämisestä ja miksaamisesta. Kyseisten prosessien hallitseminen antaisi bändeille rohkeutta tehdä demonauhojansa itse ja siten mahdollisuuden myös säästää kuluissa. Osallistujien omien bändien kynnys saada musiikkiansa julkaistua voisi madaltua.

Louhimon bändirekisterin bändeille syksyllä 2010 teetetyn palautekyselyn avoimissa vastauksissa toivottiin koulutusta mm. miksaamisesta, nauhoittamisesta, demon tekemisestä ja studiotyöskentelystä.

Kurssin sopisi bändien lisäksi kaikille Seinäjoen seudun kotistudioharrastajille, jotka haluavat kartuttaa tietojansa ja taitojansa. Kotistudiohenkisen koulutuksen myötävaikutuksella osallistujat saattaisivat innostua tekemään nauhoituksia myös muille kuin omille bändeilleen, mikä taas palvelisi kaikkia seudun bändejä antamalla lisää keinoja ja resursseja oman musiikkinsa tallentamiseen ja julkaisemiseen.

Tämän ehdotelman tarkoitus on antaa pohjatietoa studiokurssin toteuttamista varten, esitellä visioni kurssin olemuksesta sekä tarjota lähtökohtia kurssin opettajaksi valikoituvan henkilön työhön. Ehdotelmassa esittelemäni ideat perustuvat pääasiassa omiin kokemuksiini ja ne ovat vapaasti Louhimon ja kurssin opettajan hyödynnettävissä ja sovellettavissa. Suosittelen tutustumaan myös opinnäytetyöhöni ”Ääntä levyille omin voimin – äänitetuotannon omatoimisen opiskelun mahdollisuuksia ja haasteita”, jonka liitteisiin tämä ehdotelmakin kuuluu.

2 KURSSIN TEEMAT

Erottuakseen muista alueella järjestettävistä/järjestetyistä studiokursseista Louhimon kurssin kantaviksi teemoiksi suosittelen tee-se-itse –henkisyttä ja harrastajien resurssit huomioivaa koulutussisältöä. Todelliseen elämään ja harrastajien tarpeisiin linkittyvän kurssin järjestämiselle on mielestäni erityinen tarve. Seuraavia teemoja korostava kurssi vastaisi mielestäni arvioimaani tarpeeseen parhaiten:

2.1 Teema 1: Tee-se-itse –henkisyys

Kurssin laitteistoa, opetustilaa ja opettajaa valitessa on hyvä ottaa huomioon kotistudioharrastuksen tee-se-itse –henkisyys. Opettajan tulisi olla henkilö, jolla on riittävästi kokemusta kotistudiotoiminnasta. Oleellista on myös, että opettajalla olisi jonkin verran melko tuorettakin kotistudiokokemusta, sillä teknologia ja ala ylipäänsä kehittyy jatkuvasti kovaa vauhtia. Mikäli opettaja on aina tehnyt työskennellyt kaupallisessa studiossa tai edellisestä alkeellisemmissä olosuhteissa tehdystä sessiosta on todella kauan aikaa, hän ei pysty välttämättä tarjoamaan sopivaa ja ajan tasalla olevaa tietoa osallistujille. Useamman opettajan käyttäminen on myös mahdollista, jolloin kukin opettaja voi opettaa omaan erikoisalaansa liittyvät aihepiirit. Tällöin täytyy kuitenkin varmistaa, että kaikki opettajat ovat tietoisia kurssin teemoista, tavoitteista ja sisällöstä.

Merkitystä on myös opetusympäristöllä, sillä kaikki esimerkit ovat konkreettisempia, jos opetus tapahtuu laitteistolla ja tiloissa, jotka vastaavat edes suunnilleen sitä, mitä osallistujilla mahdollisesti on käytössään. Kokenut kotistudiokonkari pystyy myös kertomaan omakohtaisia kokemuksia ja antamaan arvokkaita neuvoja juuri niistä aiheista, joiden kanssa osallistujat mahdollisesti kamppailevat omissa projekteissaan.

2.2 Teema 2: Harrastajatason resurssit

Kaikki tietooni tulleet alueella järjestetyt studiokurssit ovat sijoittuneet ”oikeaan” studioon, mikä on mielestäni kurssin kohderyhmän - kotistudioharrastajat ja bändit - huomioon ottaen hieman väärä lähtökohta. Todellisuudessa harrastajien ja bändien tekemät nauhoitukset tapahtuvat valtaosin muualla kuin ”oikeissa” studioissa ja monesti suppeammalla laitteistollakin. Jos opetuksessa ja harjoituksissa on käytetty ammattitason laitteistoa ja akustiikaltaan erinomaisia tiloja, opittuja asioita ei pystytä välttämättä siirtämään onnistuneesti käytäntöön omassa työskentelyssä. Asioita pystyy tietenkin jossain määrin soveltamaan omaan työympäristöönsä, mutta jos kurssin laitteisto ja tilat ovat täysin eri maailmasta kuin oppilaan käytössä olevat, pitää olla äärettömän taitava soveltamaan oppimaansa, jotta kurssista saisi irti mahdollisimman suuren hyödyn.

”(Studiolla pidetyllä kurssilla) oppi oikeastaan sen, miltä oikea studio näyttää ja kuulostaa.” (Nimetön kaupallisella studiolla pidetylle studiokurssille osallistunut)

Koska studiolaitteiden ja –tarvikkeiden tarjonnan laajuus hämmentää aloittelevan harrastajan helposti, kurssilla on hyvä käydä sopivissa asiayhteyksissä läpi muutamia esimerkkejä edullisista ja hinta-laatu-suhteeltaan hyviä tuotteita. Tarkoitus ei tietenkään ole ohjata osallistujia tiettyjen tuotteiden suuntaan, vaan lähinnä tarjota lähtökohtia, joiden pohjalta osallistujien olisi helpompi suunnitella omia hankintojaan.

3 AJATUKSIA KURSSIN SISÄLLÖSTÄ

3.1 Ajan hermolla

Ihanteellisessa tilanteessa kurssin sisältö on ajan tasalla äänitekniikan jatkuvassa kehityksessä. Omien kokemusteni pohjalta olen huomannut, että studiokursseilla yleensä sivutetaan tuoreemmat teknologian tuomat mahdollisuudet. Uusi teknologia ja innovaatiot jakavat mielipiteitä vahvasti, monesti senkin mukaan, mitä koulukuntaa kukin mielipiteen esittäjä edustaa. En kuitenkaan näe mitään syytä sivuuttaa kyseisiä asioita kurssin sisältöä suunnitellessa.

Nykyajan kotistudioharrastus on edennyt siihen pisteeseen, että on kehitetty ja opittu käyttämään erikoisiakin tekniikoita ja ohjelmistoja kompensoimaan mahdollista resurssien puutetta. Yksi merkittävä esimerkki kotistudiotoiminnasta on impulssien käyttö tilojen, mikrofonien, vahvistimien ja muiden laitteiden mallintamisessa. Basso- ja kitaravahvistinmallinnusten hallitseminen on mielestäni erittäin tärkeä osa modernin kotistudioharrastajan työskentelyä. Myös rumpujen trigaaminen ja rumpusamplejen käyttäminen ovat asioita, joita kotistudioharrastajalla ei mielestäni ole varaa olla osaamatta. Edellämainittujen asioiden käsitteleminen Louhimon studiokurssilla olisi mielestäni erittäin tärkeää ja samalla se tekisi kurssista tietyllä tavalla edelläkävijän.

3.2 Käytettävä ohjelmisto

Koska kurssin osallistujien käyttämien ohjelmistojen kirjo on todennäköisesti hyvin laaja, opetuksessa käytettävällä ohjelmistolla ei sinänsä ole suurta merkitystä. Kurssin toisen pääteeman ollessa realistiset harrastajan resurssit, kurssilla käytettävän sekvensseriohjelmiston tulisi olla edullisimmista päästä. Esimerkiksi Cockos Reaper on loistava vaihtoehto edullisena, mutta laadukkaana ja monipuolisena sekvensserinä. Reaperistä löytyy suurimmaksi osaksi samat toiminnot kuin esimerkiksi yleisesti käytetyistä Pro Toolsista, Cubasesta ja Logic Pro:sta. Näin ollen Reaperin käyttöön liittyvät kurssilla opitut asiat olisivat

siirrettävissä melko vaivattomasti osallistujien omaan työskentelyyn riippumatta siitä, mitä sekvensseriä käyttää.

Myös kurssilla käytettävät plug-init olisi hyvä olla hinnaltaan erittäin edullisia tai jopa freewarea, jotta ne olisivat kaikkien osallistujien saatavilla ja opitut asiat pystyisi jälkeenpäin toistamaan omassa kotistudiossa juuri sellaisena kuin opettaja on ne näyttänyt kurssilla.

Käyttämällä edullisia ja/tai freeware-ohjelmistoja kurssin opetuksessa demonstroidaan samalla kätevästi, että niilläkin pystyy työskentelemään ja tekemään hyvää jälkeä. Parhaassa tapauksessa tämä voi jopa hieman hillitä osallistujien intoa hankkia piraattikopioita kalliista ohjelmistoista.

Esimerkkejä hyvistä freeware-plugineista:

- **Voxengo**
 - Perustyökaluja miksaukseen
- **Antress Modern Plugins**
 - Mallinnuksia arvostetuista ekvalisaattoreista, kompressoreista ja kaiuista
- **Kjaerhus Audio** (Classic-sarja)
 - Perustyökaluja miksaukseen
- **Blue Cat's Freeware Plug-ins**
 - Monipuolisia työkaluja
- **Poulin**
 - Erinomaisia vahvistinmallinnuksia yms.
- **The Serina Experiment**
 - Vahvistin-, etuaste- ja pedaalinmallinnuksia

3.3 Kurssin kesto

Perehdyin opinnäytettä tehdessäni muutamaiin ryhmäopiskelua ja pienryhmäohjaamista käsitteleviin teoksiin, joiden pohjalta suosittelen kurssin kestoksi 5-8 kontaktikertaa, noin 5-7 tuntia kerrallaan. On todennäköistä, että ryhmädynamiikka hakee muotoansa pitkälti ainakin ensimmäiset kolme kontaktikertaa, varsinkin jos osallistujat ovat toisilleen ennestään vieraita ihmisiä. Ryhmä alkaa todennäköisesti osallistumaan huomattavasti aktiivisemmin vasta muutaman pidetyn kontaktikerran jälkeen, hyvässä tapauksessa jo kahden kontaktikerran jälkeen. Jaksottamalla kurssi vähintään viiteen kontaktikertaan, pystytään luomaan keskustelevaa ja rento ilmapiiriä paremmalla menestyksellä.

Kontaktikerran kestoksi neljä tuntia on ehdoton minimi. Suosittelen kuitenkin vähintään viittä tuntia kerrallaan, jotta yhden kontaktikerran aikana ehtii demonstroimaan, äänittämään ja harjoittelemaan tarvittavat asiat ja opetuksella on vielä varaa rönsyilläkin hieman, mikäli osallistujien aktiivisuus luo sellaiselle tarvetta. Nimenomaan keskusteleva ilmapiiri aktivoi osallistujia hankkimaan kurssilta omiin tarpeisiinsa kohdennettua tietoa ja näin ollen kurssilla pystytään vastaamaan tarpeisiin parhaalla mahdollisella tavalla. Kurssin sopivasta kestosta olen saanut edellämämainituista kirjoista opitun lisäksi hyvin samankaltaisia kokemuksia studiokursseilla, joille olen itse osallistunut sekä pilottikurssia järjestäessäni.

Pilottikurssiin sisältyi kaksi kontaktikertaa viisi tuntia tehokasta opetusaikaa per kerta. Ryhmä jaksoi keskittyä melko vaivattomasti viiden tunnin ajan, kun pidimme molemmilla kerroilla tunnin ruokatauon ja yhden viidentoista minuutin kahvitauon. Kahden kontaktikerran aikana osallistujien aktiivisuus olisi saanut olla vieläkin rohkeampaa, mutta osallistumisessa oli havaittavissa selkeää kehitystä jo lyhyelläkin aikavälillä. Uskon, että keskusteleva ote olisi päässyt kukoistamaan kenties jo kolmannella kontaktikerralla, mikäli kurssi olisi jatkunut. Myös palautekyselyn vastaajista puolet toivoivat jatkossa pidempiä kursseja (ks. palautekyselyn raportti: kysymys 2.)

3.4 Kurssin räätälöiminen

Ryhmän pitäminen pienenä mahdollistaa ryhmän toiveiden mukaisten aiheiden painottamisen kurssin opetuksessa. Itse tein pilottikurssia varten kysymyslomakkeen internetiin webropol-palveluun, johon osallistujat kävivät hyvissä ajoin ennen kurssia vastaamassa. Näin sain arvokasta tietoa mitä juuri kyseinen ryhmä kurssilta eniten toivoi. Saadun tiedon pohjalta kurssia pystyi räätälöimään entistä tarkemmin ryhmän tarpeiden ja toiveiden mukaiseksi keskittymällä enemmän osallistujien toivomiin aihepiireihin.

Toiveita voi selvittää helposti esimerkiksi monivalintakysymyksillä, joissa vaihtoehtoisiksi annetaan kurssille suunniteltuja aihealueita. Opetuksen painotukset voi sitten valita vastaamaan kyselystä saatuja tuloksia. Pilottikurssille tekemiäni ennakkokyselyä (Liite 3) sekä palautekyselyä (Liite 4) ja niiden raportteja voi käyttää vapaasti hyväkseen studiokurssia järjestettäessä.

3.5 Lähtökohtia opettajan suunnittelutyöhön

Olen koostanut tämän ehdotelman liitteeksi kaksi erilaista sisältösuunnitelmaa, joita voi käyttää hyväkseen kurssin sisällön työstämisessä. Ensimmäinen sisältösuunnitelma listaa aihepiirejä ja aiheita, joita ainakin olisi mielestäni hyvä käsitellä kurssilla (Liite 1). Aiheet eivät noudata mitään järjestystä, vaan listauksen tarkoitus on toimia tavallaan muistilastana opettajalle, josta valikoida aiheita ja täydentää omilla näkemyksillään. Toinen sisältösuunnitelma puolestaan pohjautuu osittain Jussi Lehtivuoren pilottikurssilla käyttämään formaattiin, jossa käsiteltiin äänitetuotannon eri vaiheita kronologisessa järjestyksessä (Liite 2).

Molempia sisältösuunnitelmia voi hyödyntää kurssin järjestämisessä vapaasti. Sisältösuunnitelmien on tarkoitus olla lähinnä apuvälineitä ja tarjota jonkinlainen lähtökohta kurssin vetämiseen. Valmista ja yksityiskohtaista kurssisuunnitelmaa ei olisi järkevää yrittääkään tehdä, sillä jokainen opettaja ja ryhmä ovat erilaisia. Parhaat tulokset saavutetaan, kun opettaja tuo kurssiin reilusti omaa otettaan ja räätälöi kurssin sisältöä vielä hieman osallistujien toiveiden ja tarpeiden mukaan.

Valmiin opetussuunnitelman noudattaminen ei olisi kovin mielekästä myöskään kurssin opettajalle.

3.6 Opetusmenetelmiä ja –käytäntöjä

Pilottikurssin palautekyselyssä vastaajat toivoivat monipuolisia opetusmenetelmiä mahdollisille tuleville kursseille (ks. palautekyselyn raportti: kysymys 5.). Vapaamuotoisessa palautteessa toivottiin muun muassa enemmän ”käytännön töitä”, joita ei pilottikurssin puitteissa tehty käytännössä ollenkaan. Vastaajien mielipiteet yhden tai useamman opettajan käyttämisestä tulevilla kursseilla jakautuivat melko tasaisesti, yhden opettajan saadessa lievän enemmistön vastauksista (ks. palautekyselyn raportti: kysymys 3.)

Pilottikurssin ennakkokyselyssä kurssin toivottiin selkeästi painottavan enemmän käytäntöä kuin teoriaa (ks. ennakkokyselyn raportti: kysymys 10.), joten kurssiin on hyvä sisällyttää jonkin verran käytännön tekemistä ja harjoituksia.

Ennakkokyselyn avoimissa kysymysten vastausten perusteella osallistujat olivat eniten kiinnostuneita oppimaan mikrofoniteknikoita ja miksaamista (ks. ennakkokyselyn raportti: kysymys 9). Vastaajat kokivat nimenomaan miksaamisen myös vaikeimmaksi itseopittavaksi asiaksi (ks. ennakkokyselyn raportti: kysymys 7). Tämän pohjalta pilottikurssillakin käsiteltiin suurin osa ajasta miksaamiseen liittyviä asioita.

3.6.1 Keskusteleva ilmapiiri

Mielestäni kurssin opetuksen on hyvä perustua melko vapaaseen etenemiseen ja keskustelevaan ilmapiiriin. Erityisen tärkeätä on, että osallistujat voivat ja uskaltavat esittää kysymyksiä missä välissä tahansa. Viimeistään näin pystyy varmistamaan, että käsitelty aiheet vastaavat ryhmän tarpeita.

3.6.2 Käytännön harjoitukset

Mikäli laitteistoa on mahdollista järjestää riittävästi, osallistujille voi antaa muutamia lyhyitä harjoituksia pienryhmissä tehtäväksi, esimerkiksi kolme henkeä per työpiste. Omien kurssikokemusteni pohjalta harjoitukset toimivat parhaiten editointia ja miksaustekniikoita opetellessa. Harjoitusten tulee kuitenkin olla suhteellisen pieniä ja nopeita tehdä. Opitut asiat jäävät paremmin ja konkreettisemmin mieleen, kun ne tulee tehtyä edes kerran itse pelkän opettajan seuraamisen ja kuuntelemisen sijasta.

Kurssiin on hyvä sisällyttää myös käytännön äänittämistä, jotta voi havainnollistaa esimerkiksi mikrofonitekniikoita mahdollisimman konkreettisesti ja monipuolisesti. Äänitysharjoituksia toivottiin jonkin verran pilottikurssin palautekyselyssäkin sekä kurssin lopuksi suullisesti annetussa palautteessa. Osallistujat voisivat soittaa äänitettävän materiaalin itse, sillä suurin osa kurssista kiinnostuneista todennäköisesti hallitsee ainakin jonkin instrumentin. Toinen oiva vaihtoehto on sopia jonkin Louhimon bändirekisteriin kuuluvan bändin kanssa harjoitusäänityksistä niin, että kurssin äänityspäivät pidettäisiin esimerkiksi kyseisen bändin harjoitustilassa tai Rytmikorjaamolla Louhimon käytössä olevassa harjoitustilassa. Muutamia äänityksiä Louhimon äänityskalustolla tehneenä olen huomannut, että se on yllättävän kätevästi liikuteltavissa.

3.6.3 Analyyttinen kuuntelu

Eräs mielestäni mainiosti toiminut osio pilottikurssilla oli, kun toisella kontaktikerralla kuunneltiin osallistujien omia äänityksiä ja miksauksia, joista opettaja antoi käytännönläheistä palautetta ja ryhmäkin sai kommentoida ja kertoa omia havaintojaan. Tämä sai kiitosta myös palautekyselyn avoimissa kysymyksissä.

Kurssille voi sisällyttää pienimuotoisesti analyttisen kuuntelun harjoituksia myös opettajan valitsemasta materiaalista. Esimerkiksi tunnettujen levyjen miksausten kuuntelemista ja analysointia porukalla. Kokemusteni mukaan suuri osa

aloittelevista kotistudioharrastajista ei harrasta analyttistä kuuntelua juurikaan, vaikka se on erittäin kätevä tapa kehittää omaa osaamista ja kuuntelemista.

3.6.4 Jatko-opiskelun tukeminen

Kurssin päätteeksi oppilaille olisi hyvä luovuttaa opettajan koostama listaus hyväksi koetuista lisämateriaaleista itseopiskelun tueksi. Tässä opettaja voi esimerkiksi suositella mielestään hyvää alan kirjallisuutta, opetusvideoita, foorumeita ynnä muuta. Internet tarjoaa lähes rajattoman määrän materiaalia, josta kuitenkin vain osa on käypää tietoa, joten opettajan koostama listaus saattaa helpottaa osallistujien itseoppimista kurssin jälkeen.

4 KÄYTÄNNÖN JÄRJESTELYT

4.1 Opettaja

Katso luku 2.1 (Teema 1: Tee-se-itse-henkisyys)

4.2 Tila

Pilottikurssi järjestettiin Seinäjoen ammattikorkeakoulun Framin yksikön luokassa, joka toimi mielestäni erinomaisesti tähän tarkoitukseen. Tila on ammattikoulun teorialuokka, jonka akustiikka ei ole lainkaan studiomainen, mikä ei tässä yhteydessä ole tietenkään tarkoituskaan. Pilottikurssilla ei äänitetty mitään, mutta uskon, että minkä tahansa vastaavanlaisen tilan akustiikka on toimii kurssin teemoihin nähden myös käytännön äänitysharjoituksissa.

Tilan on oltava riittävän suuri ja sopivan muotoinen, jotta kaikki osallistujat mahtuvat istumaan opetuksessa käytettävien monitorikaiuttimien aukeamisalueelle. Muutoin joidenkin kuuntelu saattaa jäädä vajavaiseksi tai vääristyneeksi, jolloin oppiminen vaikeutuu merkittävästi.

Pilottikurssilla käytetystä luokasta löytyi valmiiksi valkokangas ja videotykki, mikä oli ehdoton edellytys sille, että kaikki osallistujat näkivät selvästi, mitä opettaja teki tietokoneella. Jos käytettävässä tilassa ei ole valmiiksi projisointimahdollisuutta, on kurssin käyttöön saatava videotykki ja projisointikangas.

4.3 Laitteisto ja tarvikkeet

Opetuslaitteiston valinnassakin olisi hyvä mukailla kurssin teemoja ja käyttää suhteellisen pienimuotoista kalustoa. Louhimon Digidesign 002 interface ja Behringer 8-kanavainen ADAT-etuaste muodostavat riittävän kotistudiomaisen ja toimivan paketin opettajan kalustoksi kahteentoista sisäänmenoon asti eivätkä aiheuta lisäkustannuksia. Kyseisen yhdistelmän saa vielä laajennettuakin vapaata optista väylää käyttämällä. Louhimon Genelecin monitorit ovat toimiva ratkaisu

ryhmän kuuntelua varten, sillä ne pystyy mikrofoniiständeihin kiinnittämällä asettelemaan helposti haluamallaan tavalla.

Mikäli haluaa teettää osallistujilla harjoitustehtäviä, pitää työpisteitä riittää kaikille työryhmille. Tässä kannattaa käyttää hyväksi myös opettajan työpistettä. Tehtävät pystyy parhaiten tekemään samassa tilassa kuulokkeilla, niin että kuulokemonitorointisignaali jaetaan kaikille pienryhmän jäsenille. Tämä onnistuu kätevimmin ja edullisimmin stereoadaptereilla. Mikäli saatavilla on riittävästi kuulokevahvistimia, ne ovat vielä parempi vaihtoehto, koska vahvistimien avulla jokainen ryhmäläinen saa säätää itse omaa kuunteluvoimakkuuttaan.

Louhimolta löytyy joitakin perusmikrofoneja (3x Shure SM58, 3x Shure SM57, Shure B52, 2x Røde NT-5, 3x ProCo passiivinen DI-boksi) sekä kohtuullisesti mikrofoni- ja instrumenttikaapeleita ja muutama mikrofoniistä.

4.4 Instrumentit

Louhimolla on kattava perinteisistä bändisoittimista ja vahvistimista koostuva backline, jota sopii kurssilla mahdollisesti tehtäviin harjoitusäänityksiin paremmin kuin hyvin. Backlineä käytetään kuitenkin monessa muussakin yhteydessä, joten kurssin aikatauluja tehdessä on varmistettava mahdolliset päällekkäiset käyttötarpeet. Jotta kurssin kustannukset saa pidettyä järkevällä tasolla, backlinen hankkiminen ulkopuoliselta ei ole realistinen vaihtoehto.

4.5 Ryhmäkoko

Hyvin toimivan ryhmän maksimikoko on studiokurssille mielestäni yhdeksän henkeä. Yhdeksällä osallistujalla ryhmä on vielä tarpeeksi pieni, jotta kaikki pystyvät osallistumaan mahdollisiin yhteisiin äänitysharjoituksiin konkreettisesti. Yhdeksän henkeä pystyy myös jakamaan kätevästi esimerkiksi editointiharjoituksia varten kolmeen eri työpisteeseen kolmen hengen pienryhmiksi.

Mikäli halutaan tavoittaa kerralla enemmän kuin yhdeksän henkeä, on parempi tehdä kaksi ryhmää kuin mahduttaa kaikkia yhteen. Ryhmät voi jakaa esimerkiksi peräkkäisille päiville, niin säästyy paljon vaivaa käytännön järjestelyistä, esimerkiksi laitteiden paikalle viemisessä, opetustilan järjestelmissä ynnä muussa. Tämä luonnollisesti aiheuttaa lisää kustannuksia opettajan palkan ja mahdollisten tila- ja laitevuokrien osalta.

4.6 Kurssin kohderyhmä ja tiedottaminen

Kurssin kohderyhmäksi kannattaa mielestäni ottaa ensisijaisesti Louhimon bändirekisterin bändit. Hyvä toissijainen kohderyhmä on mielestäni Rytmikorjaamolla harjoittelevat vanhemmatkin bändit, sillä Louhimolla on hyvät yhteystietolistat näistä bändeistä. Helpoin tapa tiedottaa lienee suora sähköpostitiedote bändeille.

Bändien lisäksi kurssi sopisi erinomaisesti niillekin kotistudioharrastajille, jotka eivät soita bändeissä. Heidän tavoittaminen voi olla kuitenkin vaikeaa, joten kannattaa bändeille lähetettävässä sähköpostitiedotteessa mainita, että kurssista saa levittää sanaa, mikäli joku tuntee aiheesta kiinnostuneita henkilöitä. Pilottikurssillekin ilmoittautui muutama henkilö, jotka olivat kuulleet kurssista ”puskaradion” kautta.

Toivon, että kurssi toteutetaan kaikille avoimena, vaikka tiedottaminen tehtäisiinkin ensisijaisesti Louhimon sähköpostilistojen kautta.

4.7 Kurssille ilmoittautuminen

Kurssin pääasiallisen kohderyhmän huomioon ottaen sitovien ilmoittautumisen deadline on syytä olla hyvissä ajoin. Esimerkiksi 1-2 kuukautta ennen kurssin alkua. Näin ehditään myös toteuttamaan ennakkokysely osallistujille ja viimeistelemään kurssi heidän toiveiden mukaan.

4.8 Osallistumismaksu

Uskon pilottikurssin osallistujien erittäin huonon sitoutumisen johtuneen ainakin osittain siitä, että kurssille osallistuminen oli täysin ilmaista. Kyseinen asia onkin hankala jatkon kannalta, sillä osallistumismaksuja keräämällä joku joutuu ehkä jäämään maksun vuoksi pois. Toisaalta, kurssilta poisjäämisen kynnyks olisi varmastikin korkeampi, jos osallistuminen olisi maksettu etukäteen. Järkevän kokoisilla osallistumismaksuilla ei kuitenkaan pystytä missään tapauksessa kattamaan kurssin kuluja, joten mahdollinen osallistumismaksu tulee pitää melko nimellisenä, mutta kuitenkin sellaisena, että osallistumisia ei peruttaisi mitättömien muiden menojen vuoksi. Ilmoittautumisia kerätessä on myös syytä korostaa riittävästi, että kyseessä on sitova ilmoittautuminen.

Yksi vähemmän perinteinen tapa voisi olla, että kurssi pidetään täysin ilmaisena, mutta osallistumisen perumisesta ilmoittautumisajan umpeutumisen jälkeen seuraisi esimerkiksi rahallinen sanktio. Näin kurssi pysyisi ilmaisena motivoituneille osallistujille ja ainoastaa osallistumisensa peruuttaneet joutuisivat maksamaan.

5 KOKEMUKSIA JA HUOMIOITA PILOTTIKURSSISTA

Merkittävimmät pilottikurssin järjestämisessä syntyneet havainnot on pääasiassa käyty tässä ehdotelmassa läpi jo omissa asiayhteyksissään. Seuraavissa luvuissa raportoin pilottikurssin palautekyselystä saatuja olennaisimpia tietoja.

5.1 Pilottikurssin rakenne ja sisältö

Pilottikurssin rakennetta on havainnollistettu opinnäytetyöni luvussa 6.4.

5.2 Suhtautuminen tulevaan koulutustarjontaan

Kaiken kaikkiaan palaute pilottikurssista oli hyvää, mutta on kuitenkin otettava huomioon, että palautekyselyyn vastasi vain kuusi henkilöä, joista kaksi oli poissa ainakin toiselta kontaktikerralta. Vastajat kokivat kurssin sisällön ja kohdentamisen onnistuneen hyvin, joten uskon liitteistä löytyvien tekemieni sisältösuunnitelmien tarjoavan hyvän pohjan tuleville kursseille. Muun muassa väittämään ”Aion kokeilla kurssilla oppimiani asioita omissa projekteissani” vastattiin palautekyselyssä erittäin myönteisesti; 50% oli täysin samaa mieltä ja toinen 50% jokseenkin samaa mieltä. Myös mahdollisille tuleville studiokursseille vastaajat olivat kiinnostuneita osallistumaan (ks. palautekyselyn raportti: kysymys 1, väittämät 4 & 6).

Neljä kuudesta vastaajasta toivoi tulevien kurssien sijoittuvan ”oikeaan” studioon. Olen tässä tapauksessa kuitenkin sitä mieltä, että näiden vastausten pääasiallisena motiivina on lähinnä kiinnostus ja uutuudenviehätys kaupallisia studioita kohtaan. Tämä täsmää myös siihen, että kaksi kyselyyn vastanneista on jo aiemmin työskennellyt ”oikeassa” studiossa. Kurssin kohderyhmänkin huomioon ottaen kurssin pitäminen kaupallisessa studiossa ei ole tarpeellista, sillä valtaosa osallistujista kuitenkin harrastaa kotistudio-olosuhteissa huomattavasti vaatimattomammissa puitteissa.

Vastaajat suhtautuivat myönteisesti myös mahdollisten tulevien kurssien maksullisuuteen (ks. palautekyselyn raportti: kysymys 1, väittämä 7).

6 LISÄMATERIAALIT

Olen luonut joitakin lisämateriaaleja studiokurssin järjestämistä ja suunnittelemista helpottamaan. Nämä materiaalit ovat vapaasti käytettävissä Louhimon studiokurssin järjestämistä varten.

-Studiokurssin sisältösuunnitelma 1

-Studiokurssin sisältösuunnitelma 2

-Studiokurssin muistilista

-Pilottikurssin sähköpostitiedote

6.1 Studiokurssin sisältösuunnitelma 1

**Louhimon studiokurssi
Sisältösuunnitelma 1**

**Karri Kallio
4.11.2011**

Aihekokonaisuudet:

JOHDANTO

- In-the-box –työskentely
- Monitorien sijoittelu
- Kuulokkeilla työskenteleminen
- Yleistä äänityslaitteistoihin tutustumista: mikrofoni, interfacet, mikserit, kaapelit jne.
- Studiotarvikkeet
- Latenssi ja ajurit

ÄÄNEN FYSIIKKA & SEKVENSSERIN TOIMINTA

- Analoginen ja digitaalinen ääni lyhyesti
- Resoluutio ja näytteenottotaajuus
- Akustiikan perusteita
- Vaihe ja vaihevirhe
- Sekvensserin perustoiminnot
- VST-instrumenttien käyttäminen

MONIRAITASESSIO

- Signaalitie
- Moniraitaäänitys: reititykset, kuuntelun rakentaminen
- Gain-rakenne
- Klikkiraidan/ohjeraitojen käyttäminen

ÄÄNITYSTEKNIIKAT

- Mikrofonin valinta ja sijoittelu
- Eri instrumenttien äänitystekniikat

EDITOINTI

- Editoinnin perustekniikat
- Editoinnin ”filosofiaa”

MIKSAUSTYÖKALUT

- Miksaustyökalujen toimintaperiaatteet: kompressorit, taajuuskorjaimet ja efektit
- Ilmaispugarit sekä edulliset ohjelmistot, mitä netistä löytyy ilmaiseksi?

MIKSAAMISEN TEORIAA

- Miksauskonseptit: panorointi, ekvalisointi, dynamiikkaprosessointi, efektien käyttö
- Miksauksen kolmiulotteisuus
- Aux/Bus sekä Group –kanavien hyödyntäminen miksauksessa

IMPULSSIVASTEET, TRIGGAAMINEN & RUMPUSAMPLET

- Mallintavat vahvistinemulaatiot
- Impulssien käyttäminen
- Triggaaminen ja rumpusamplejen käyttäminen

JÄLKIKÄSITTELY

- Digitaalinen kotimasterointi pintapuolisesti
- Osallistujille listattuna hyödyllisiä lisämateriaaleja itsenäisen jatko-opiskelun tueksi

MUUTA

- Tallennusvälineet
- Tietokone äänityskäyttöön
- Edullisiin/monipuolisiin mikrofoneihin, etuasteisiin, monitoreihin ja äänikortteihin tutustumista

6.2 Studiokurssin sisältösuunnitelma 2

Louhimon studiokurssi
Sisältösuunnitelma 2

Karri Kallio
4.11.2011

TAUSTAA

Tämä sisältösuunnitelma on vapaasti mukailtu 9. ja 16.10.2011 toteutetun pilottikurssin ja sen osallistujille teetetyn palautekyselyn pohjalta. Kurssilla opettajana toimi Jussi Lehtivuori. Pilottikurssin sisältö hahmoteltiin tekemäni alustavan sisältösuunnitelman, Lehtivuoren kanssa käytyjen ideointikeskustelujen sekä osallistujille tehdyn ennakkokyselyn pohjalta. Tämä sisältösuunnitelma on tarkoitettu hyödynnettäväksi kronologisessa järjestyksessä.

PILOTTIKURSSISTA LYHYESTI

Lehtivuori jaksotti kurssin opetuksen äänitteen eri tuotantovaiheiden mukaan. Kurssilla käytiin läpi Julia's Window –yhtyeen In Circles –albumin kehityskaari, jonka edetessä käsiteltiin kuhunkin vaiheeseen liittyviä aiheita. Ennakkokyselystä saatujen vastausten mukaan pilottikurssilla painotettiin miksausvaihetta erityisesti. Lehtivuori käytti apunaan albumin kappaleiden sessioita eri vaiheista; demosessio, äänitetty ja editoitu sessio, miksattu sessio ja masteroitu kappale. Näin opetus eteni johdonmukaisesti ja suurimman osan opetetuista asioista ja esimerkeistä pääsi näkemään ja kuulemaan käytännössä. Pilottikurssin rakenteesta ja sisällöstä tarkempi havainnollistus löytyy opinnäytetyöni luvusta 6.4.

1. JOHDANTO

- Opettajan esittely ja johdanto aiheeseen
- Kuunteluharjoitus 1: Tunnetun levyn analyttinen kuuntelu

2. DEMOVAIHE

- Demoversioon tutustuminen
- Esituotanto: mitä ja miksi?
- Referenssimateriaaliin perehtyminen: miten ja miksi?

3. ÄÄNITYSTEN VALMISTELU

- Klikkiraita/ohjeraidat: tekeminen ja käyttäminen
- Laitetärppejä
- Monitorien asettelu, kuuntelun kalibroiminen
- Sekvensserin perustoiminnot
- Moniraitasession luominen

4. ÄÄNITTÄMINEN

- Äänittämisen perusteet
- Mikrofonin valinta

- Mikitystekniikat
- Äänitystilän hyödyntäminen
- Kuunteluharjoitus 2: Rumpujen tilamikitys vs. lähimikitys

5. EDITOINTI

- Editoinnin perusteet
- Ottojen valikointi ja yhdisteleminen
- Editointiharjoituksia: fadet, kvantisointi yms.

6. MIKSAAMINEN

- Miksaamisen ”filosofiaa”
- Miksaustyökalujen toimintaperiaatteet
- Miksausharjoitus 1: Kompressorin käyttäminen
- Miksaustekniikat
- Miksausharjoitus 2: Rinnakkaiskompressointi tms.
- Samplet, impulssit ja emulaatiot
- Miksausharjoitus 3: Rummun korvaaminen samplella

7. OSALLISTUJIEN OMIEN PROJEKTtien ANALYYTTINEN KUUNTELEMINEN

- Kuunteluharjoitus 3: Mitä hyvää, mitä kehitettävää?

8. MASTEROINTI

- Digitaalinen kotimasterointi pintapuolisesti
- Miksattun ja masteroidun materiaalin erojen havainnollistaminen
- Kuunteluharjoitus 4: Eri luonteisia masterointeja
- Mitä otettava huomioon, jos lähettää materiaalia ulkopuoliselle masteroijalle?

9. LOPUKSI

- Osallistujille listattuna hyödyllisiä lisämateriaaleja itsenäisen jatko-opiskelun tueksi
- Tärppejä freeware-plugareista sekä hinta-laatu-suhteeltaan hyvistä laitteista ja ohjelmistoista

6.3 Studiokurssin muistilista

Opettaja

- Kotistudiokokemusta riittävästi
- Ehdotelma opettajan luettavaksi

Tilat

- Sopivan kokoinen
 - Kaikki osallistujat mahtuvat monitorien aukeamisalueelle
 - Istumapaikkoja riittävästi
- Projisointimahdollisuus

Aikataulutus

- Tilojen varaaminen kurssipäiville
- Ilmoittautumisen aikataulu

Ennakkokysely

- Kysymyslomakkeen tekeminen
- Kysymyslomakkeen linkki ilmoittautuneille
- Tulosten luovuttaminen opettajalle

Ilmoittautuminen

- Sähköpostitiedote Louhimon yhteystietolistan osoitteisiin
 - Mainitse ainakin nämä:
 - Kurssin aikataulu
 - Kurssin hinta
 - Opettaja
 - Ilmoittautumisen sitovuus ja takaraja
 - Osallistujalta nimi, sähköpostiosoite ja puh.nro
 - Avoin kurssi: sanaa saa levittää

Laitteisto

- Opetustyöpiste:
 - Tietokone
 - Hiiri
 - Äänikortti/interface
 - Sekvensseriohjelma
 - Plug-init
 - Monitorikaiuttimet + ständit
 - Videotykki + screeni (jos tilassa ei ole projisointimahdollisuutta)
 - Tarvittavat adapterit videoliitännöille
- Pienryhmien työpisteet:
 - Tietokoneet
 - Hiiret
 - Äänikortit/interfacet
 - Sekvensseriohjelma

- Plug-init
- Kuulokkeet
- Kuulokevahvistimet/splitterit
- Mikrofonit
- DI-boksit
- Backline

Tarvikkeet

- Mikrofoniständit
- Jatkojohdot
- Virtapiuhat kaikille laitteille
- XLR-piuhat
- Instrumenttipiuhat
- USB-tikku/kovalevy tiedostojen siirtämiseen työpisteiden välillä

6.4 Pilottikurssin sähköpostitiedote

Ilmainen studiokurssi lokakuussa

Louhimo toteuttaa lokakuussa studiokurssin, jolla opit tarpeellisia perustietoja ja -taitoja ensimmäisten omatoimisten äänitysten tekemiseen. Kurssi sopii mainiosti myös hieman pidempään äänittämistä ja miksaamista harrastaneille. Kurssi on kaikille AVOIN ja TÄYSIN ILMAINEN !

Mikäli siis suunnittelet nauhan tekemistä esim. kotistudiossa/reenikämpällä tai olet muuten kiinnostunut oppimaan äänittämistä ja miksaamista, tämä kurssi on juuri sinulle!

Kurssilla käsitellään mm. tietokonepohjaista työskentelyä, digitaalisen ja analogisen äänen perusteita, mikitys- ja äänitystekniikoita sekä miksaamista.

Pääset myös vaikuttamaan itse kurssin sisältöön ennakkoon tehtävällä kyselyllä, jolla selvitetään osallistujien toiveita ja tarpeita kurssin sisällön suhteen.

Opettajana toimii Jussi Lehtivuori, joka työskentelee Tampereella Fantom Studiolla sekä toimii laulaja-kitaristina Julia's Window -yhtyeessä. Jussi on valmistunut vuonna 2010 Tampereen Ammattikorkeakoulun viestinnän koulutusohjelmasta digitaalisen äänen ja kaupallisen musiikin linjalta.

Kurssi pidetään lokakuun kahtena sunnuntaina 9.10. ja 16.10. Seinäjoen ammatikorkeakoulun tiloissa Framin toimipisteessä.

Sitovat ilmoittautumiset osoitteeseen <xxx.xxx@xxx.fi> viimeistään 5.9. mennessä.

Kurssille mahtuu 10 ensimmäistä ilmoittautumisjärjestyksessä.

Ilmoittautumalla sitoudut vastaamaan lyhyeen ennakkokyselyyn ennen kurssia sekä palautekyselyyn kurssin jälkeen. Kerrothan ilmoittautuessa nimesi, puhelinnumerosi ja sähköpostiosoitteesi.